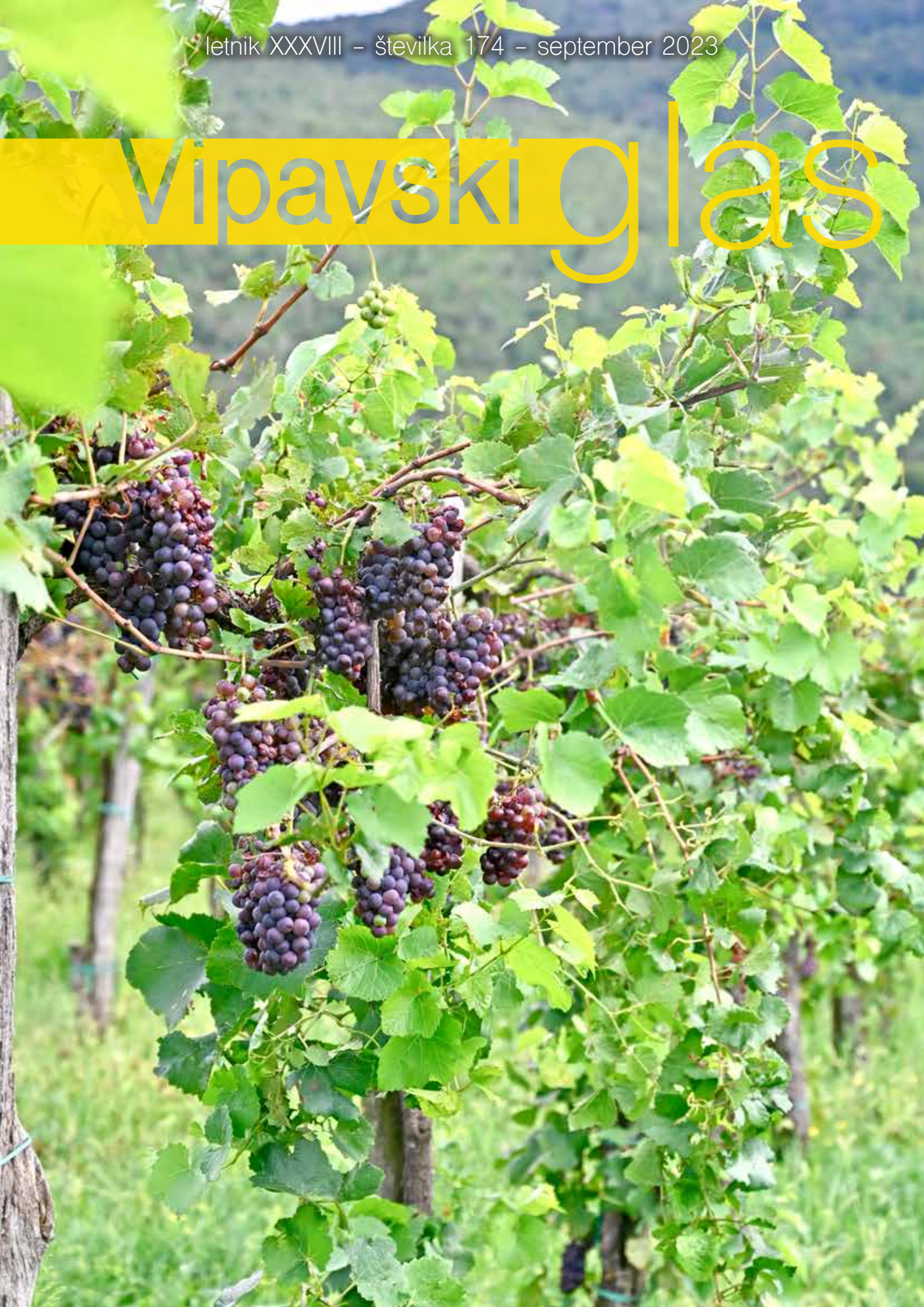

letnik XXXVIII – številka 174 – september 2023

Vipavski Glas

Domača banka se predstavlja.

Dobrodošli v
PE Vipava!

www.phv.si

Primorska
hranilnica

Leone

Teden odprtih vrat od 11. do 15. septembra.

Spoznajte nas in prejmite brezplačno svetovanje na področju osebnih in poslovnih financ ter se ob obisku osvežite s sladoledi Leone.

Obisk vinskih vitezov

V našem prelepem vinorodnem okolju smo 20. julija 2023 v okviru dogodka FICB – Wine Discovery Tour – gostili vinske viteze, ljudi, ki imajo posebno strast do vina in skrbijo za negovanje vinske kulture. Organizatorja dogodka sta bila Ordo Equestris Vini Europae (OEVE), Konzulat za Slovenijo in Združenje slovenskega reda vitezov vina.

Vipava je znana po svojih vrhunskih vinih in z veseljem smo sprejeli skupino vinskih vitezov, ki so v okviru dogodka Wine Discovery Tour obiskali tudi Vipavo. Dobrodošlico jim je v imenu Občine Vipava izrekel podžupan Jožko Andlovic. Povabil jih je, naj okusijo vrhunska vipavska vina, ki jih z ljubeznijo in strastjo ustvarjajo naši vinarji, in naj lepe spomine na Vipavo in dober glas o naših vinih ponesejo s seboj.

Vinska družina z različnih koncev Evrope je bila združena v Vipavi, da bi spoznala našo bogato vinsko kulturo, se poglobila v okuse vipavskih vin ter izmenjala znanje in izkušnje z našimi lokalnimi vinarji. V avli

dvorca Lanthieri je potekala degustacija vipavskih vin, na Zemonu pa so bili deležni zdravice z vinom in lepih razgledov na našo vinorodno pokrajino. Ogledali so si tudi spomenik bitke pri Frigidu, ki se na-

haja v borovem gozdičku ob dvorcu. Tam so v prijetni senci, rahlem pišu burje in ob pogledu na domnevno bojišče skozi predstavitev KID Teodozija spoznali zgodbo cesarja Teodozija in bitke pri Mrzli reki in povezavo Rimljanov z našimi kraji in vinsko zgodbo. Ravno Rimljanom smo namreč lahko hvaležni za razvoj vinogradništva in vinarstva v naših krajih.

Podžupan Jožko Andlovic, ki je tudi sam vinski svetnik v Evropskem redu vitezov vina, je povedal, da je vinsko viteštvo oblika civilne družbe, ki na podlagi dolgoletne tradicije deluje na prav poseben način. Izhaja iz tradicije Viteškega reda Sv. Jurija, ki ga je leta 1468 ustanovil cesar Friderik III., z bulo pa leta 1469 potrdil papež Pavel II. Leta 1984 je tradicijo vinskega viteštva obudil Gradiščansko-panonski red vitezov vina s sedežem v Železnem na Gradiščanskem v Avstriji in ga razširil tudi v druge države. Konzulat za Slovenijo je bil

ustanovljen leta 1991. Konzulat, ki s svojimi šestimi Legaturami deluje na področju celotne Slovenije, predstavlja samostojno vejo na velikem deblu evropskega viteštva. Nagovarjajo družbeno zavest v njenem odnosu do vsakega posameznika, do kakovosti njegovega življenja, pri tem pa poudarjajo vlogo in pomen žlahtnega vina.

Za koordinacijo dogodka v Vipavi je poskrbel Boris Jež, Prvi legat Legature za Primorsko. V treh dneh njihovega obiska so vinski vitezi spoznavali različne vinske destinacije v Vinorodnem regionu – deželi Primorska, poleg Vipave še Goriška Brda, Kras in Slovensko Istro. Skupaj z vinskimi vitezi smo spoznavali ljubezen do vina in jih na vroč poletni dan popeljali tudi v prijeten hlad Vinarskega muzeja. Okušali so tradicionalno lokalno hrano in bili so navdušeni nad gostoljubnostjo naših krajev in ljudi.

Odprti projekti

Dela na gradbiščih so poleti tekla s prilagojeno hitrostjo, saj je tudi znotraj ograj potreben odmor, poleg neznosne vročine je letos svoje dodalo še poletno neurje. Zaradi povečanega vodostaja reke Vipave je oteženo delo na izviri in samem vodotoku, vendar se dela nadaljujejo. Dela se podobno nadaljujejo na objektu Podskala.

Rekonstrukcija ceste Vipava – Vrhpolje 2. faza se predvidoma zaključuje v septembru, ko bodo odstranili zračno infrastrukturo ter jo bodo umestili v tla. Dela so se

zavlekla, ker je bilo potrebno naprej opraviti vsa spremljevalna dela, da odstrani-

tev samo lahko izvedejo.

Nadaljujejo se dela na kanalizacijskem

omrežju Slap ter obnova objektov na Gmajni. Zaključena so dela v mansardnih prostorih v Beblerjevi ulici 17, kjer bo kmalu zaživel novo Medgeneracijsko sredi-

šče Vipava, o čemer si lahko preberete v ločenem prispevku. Na območju občine Vipava so v tem času odprta tudi številna druga gradbišča. Prilagamo nekaj fo-

tografij s terena, ki prikazujejo izvajanje gradbenih del na različnih projektih.

Gradbišče Vrtec Vipava – prizidava.

Gradbišče Gradnja kanalizacije Slap 3 faza.

V kratkem se bo pričela investicija ureditve križišča v Hraščaj. Namen projekta je izboljšanje prevoznosti in varnosti križišča. Izbran izvajalec je Asfalti plus d.o.o.

Dela v sklopu projekta ureditve reke Vipave in izboljšanje poplavne varnosti Vipave se izvajajo. Zaradi izjemno mokrega poletja, je izvajanje del oteženo.

Dela v Podskali se izvajajo. Zaradi izvedbe objekta v dveh nadstropjih, so se dela zakasnila. Rok za izvedbo oboda objekta in ureditve okolice je 27. 10. 2023.

Ureditev Glavnega trga v Vipavi

Glavni trg sicer počasi, vendar v zadnjih tednih z višjo intenziteto dobiva novo obliko. Vzporedno z arheološkimi raziskavami na jugovzhodnem delu gradbišča potekajo na severozahodnem delu pripravljala dela za izvedbo stopnic ter betonske plošče ob poslovno-stanovanjskem objektu Platana ter pred objektom Občine. Po zaključeni plošči sledi polaganje kamna v približni površini 500 m² iz smeri sever-jug. Ko bo urejen dostop do občinske stavbe s severozahodne strani, sledi nadaljevanje del ob vzhodni fasadi Občine ter v okolici otroškega igrišča.

Poziv k upoštevanju popolne zapore ceste Podnanos - Nanos

Občina Vipava vse zainteresirane stranke obvešča, da se izvajajo Ukrepi za zaščito LC458441 (cesta Podnanos - Nanos) pred padajočim kamenjem, PRIORITETA 1A-2. FAZA, z izvedbo protierozijskih mrež na vkopni brežini s sidranimi mrežami v varovalnem pasu ceste LC458441.

Ker opažamo, da nekateri cesto uporabljajo kljub prepovedi, ponovno obveščamo vse, da je prečkanje ali zadrževanje na območju smrtno nevarno.

Ker je, skladno s Sklepom predstojnika Občine Vipava, št.: 3713/52/2021-3, z dne 13.12.2022, na podlagi določb 30. člena Odloka o občinskih cestah v občini Vipava (Ur.gl., št. 2/2000) in določb Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 156/21 – UPB in 161/21 – popr.), zaradi nevarnosti proženja skalnatih podorov, ki predstavljajo neposredno nevarnost za zdravje, življenje in premoženje ljudi, za del kategorizirane občinske ceste

LC458441 Zavetniki-Sanabor-Abram-vrh Nanosa-R2 444, v stacionaži od KM15.900 do KM20.100 (cesta na Nanos iz smeri Podnanosa na relaciji Korito-Vrata), že odrejena začasna popolna zapora ceste za ves promet, dokler za takšen ukrep obstajajo razlogi oziroma najdlje za čas enega leta, tj. od 14. 12. 2022 do 14. 12. 2023, je Občina Vipava za namen izvajanja Ukrepov za zaščito LC458441 pred padajočim kamenjem 4. 7. 2023 izdala Dovoljenje, št.: 3713-0037/2022-4, ki, izjemoma za izvedbo nujnih vzdrževalnih del v javno korist »Ukrepi za zaščito LC458441 pred padajočim kamenjem, PRIORITETA 1A-2.FAZA«, dovoljuje dostopanje v območje odrejene popolne zapore ceste izključno pogodbenemu izvajalcu del (z vsem osebjem, mehanizacijo in opremo, potrebno za nemoteno odvijanje del na objektu za uspešno realizacijo naročenih del ter ostalemu osebju povezanemu z izvedbo pogodbenih del).

Ker je zadrževanje ali prečkanje območja smrtno nevarno, vse, na katere prometni režim na navedeni cesti kakorkoli vpliva, ponovno pozivamo, da za dostop na Nanos koristijo ostale obstoječe cestne povezave preko Sanabora, preko Podkrajja ali preko Bukovja.

Organiziranost zaščite in reševanja

Področja delovanja zaščite in reševanja se nanašajo na širok spekter dejavnosti in aktivnosti, ki so namenjene zagotavljanju varnosti in zaščiti ljudi, premoženja, okolja in naše družbe kot celote pred različnimi nevarnostmi in nesrečami.

Sistem zaščite in reševanja je poleg obrambnega sistema in varnostnega sistema vključen v sistem nacionalne varnosti. Vse reševalne službe in druge namensko organizirane enote za zaščito in reševanje se povezujejo v organizacijsko in funkcionalno enoten sistem. Težišče delovanja je na lokalni ravni, kjer občina ureja in izvaja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter organizira in vodi zaščito, reševanje in pomoč na svojem območju.

Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami zajema varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja z namenom zmanjšanja števila nesreč ter preprečitev oziroma zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč sestavljajo prostovoljne in poklicne reševalne službe, Civilna zaščita ter določene gospodarske družbe, zavodi in drugi

organizacije, ki se glede na naravo svoje dejavnosti vključujejo v sistem zaščite in reševanja.

Med prostovoljne sile, to so enote, službe in operativni sestavi društev in drugih organizacij, spadajo gasilska služba, Gorska reševalna služba, Jamarska reševalna služba, Podvodna reševalna služba, enote reševalcev z reševalnimi psi pri Kinološki zvezi Slovenije, enote reševalcev z reše-

valnimi psi pri Zvezi vodnikov reševalnih psov Slovenije, enote za postavitve začasnih prebivališč pri Zvezi tabornikov Slovenije, enote za postavitve začasnih prebivališč pri Združenju Slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, stacionarij in poizvedovalna služba pri Rdečem križu Slovenije, enote za zagotavljanje zvez pri Zvezi radioamaterjev Slovenije in opazovalni preleti Aeroklubov Slovenije.

Poveljnik občinskega štaba Civilne zaščite občine Vipava David Premrl

Med poklicne sile uvrščamo poklicne gasilske enote, nujno medicinsko pomoč, mobilno enoto za meteorologijo in hidrologijo, mobilno ekipo z ekološkim laboratorijem, ekološki laboratorij z mobilno enoto, enoti za higiensko-epidemiološko delo, enoto za identifikacijo oseb in enoto za zaščito in reševanje ob nesrečah s klorom ter drugimi jedkimi snovmi.

Med enote in službe Civilne zaščite pa uvrščamo enote za prvo pomoč, enote za prvo veterinarsko pomoč, tehnične reševalne enote, enote za radiološko, kemijsko in biološko zaščito, enoto za varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi, enote za uporabo zaklonišč, službo za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju, službo za proženje plazov, službe za podporo, informacijske centre, poveljnike Civilne zaščite in njihove namestnike ter štabe Civilne zaščite, poverjenike za Civilno zaščito in njihove namestnike ter štabe Civilne zaščite ter državno enoto za hitre reševalne intervencije – EHI.

Javna gasilska služba predstavlja organiziranost prostovoljnih in poklicnih gasilskih enot na območju občine z določenimi operativnimi območji, ki na podlagi javnega pooblastila in v skladu z zakonskimi in drugimi predpisi, z medsebojnimi usklajenimi načrti aktiviranja, vzdrževanja pripravljenosti in delovanja gasilskih enot ter enotnim usklajevanjem in vodenjem zagotavlja pripravljenost, preventivo ter delovanje gasilskih enot na območju občine ob naravnih in drugih nesrečah ter med drugimi gasilskimi intervencijami. V občini Vipava obvezno lokalno javno gasilsko službo izvajajo operativne enote prostovoljnih gasilskih društev Vipava, Podnanos in Vrhpolje pri Vipavi. Poveljniki prostovoljnih gasilskih društev so: PGD Vipava – Peter Prelc, PGD Podnanos –

Jernej Rosa in PGD Vrhpolje – Blaž Koren. Vsa tri prostovoljno gasilska društva v občini se povezujejo v Gasilsko zvezo Vipava, katere poveljnik je Matej Vrčon, ki je po svoji funkciji vodja javne gasilske službe v občini in član občinskega štaba Civilne zaščite. Gasilska zveza Vipava pa se povezuje v Gasilsko poveljstvo Severnoprimske pokrajine. Reševanje ob nesrečah v prometu, nesrečah z nevarno snovjo ter nesrečah na vodi izvaja na podlagi posebne državne koncesije gasilska enota širšega pomena Gasilsko reševalni center Ajdovščina.

Vse gasilske enote med seboj dobro sodelujejo in si med seboj pomagajo. Pri večjih požarih in drugih nesrečah posredujejo tudi izven meja občine oziroma regije.

Civilna zaščita je namensko organiziran del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami oziroma poseben del namensko organiziranih sil za zaščito, reševanje in pomoč. Obsega organe vodenja, enote in službe za zaščito, reševanje in pomoč, zaščitno in reševalno opremo ter objekte in naprave za zaščito, reševanje in pomoč. Skupaj z drugimi dejavnostmi varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so humanitarne in nevojaške narave. Poveljnik občinskega štaba Civilne zaščite občine Vipava je David Premrl, ki svoje delo opravlja že 20 let in ima na tem področju številne izkušnje.

V občini Vipava se v sistem zaščite in reševanja poleg gasilskih enot vključujejo še Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ajdovščina, Radioklub Ajdovščina, Planinsko društvo Vipava, Planinsko društvo Podnanos in Gorska reševalna služba, društvo Ljubljana, Ekipa Razdrto.

Načrt zaščite in reševanja je razčlenjena zamisel zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih ali drugih nesrečah. Temelji

na: oceni ogroženosti, predlogih za zaščito, reševanje in pomoč, ki izhajajo iz ocene ogroženosti, razpoložljivih silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč. Načrt se izdelava za vsako vrsto nesreče posebej.

Državne načrte zaščite in reševanja za posamezne nesreče ter napotke za ravnanje ob nesrečah in druge dokumente najdete na spletni strani Uprave RS za zaščito in reševanje na povezavi: <https://www.sos112.si/>.

Občinski dokumenti s področja zaščite in reševanja pa so dostopni na spletni strani občine Vipava na povezavi: <https://obcina.vipava.si/objava/566905>.

David Premrl je o dogajanju v občini Vipava med, pred in po neurjih povedal, da so sproti spremljali vse napovedi in razpoložljive podatke ter da je bilo stanje pod nadzorom in da so vodotoki Vipava, Bela, Močilnik in Pasji rep sicer narasli, vendar niso presegli kritičnih vrednosti.

Občina Vipava je imela glede na vse napovedi v teh dneh ogromnih padavin veliko srečo. V tem obdobju so stalno spremljali napovedi meteorologov in sicer tako hidrološka kot vremenska opozorila. Na podlagi teh opozoril so se skupaj s poveljniki gasilskih društev odločili, da se preventivno pripravi 500 protipoplavnih vreč, ki bi ob večji nevarnosti odigrale pomembno zaščitno vlogo pred morebitnimi poplavami in so bile na voljo občanom. Posebna zahvala gre gasilcem iz PGD Vipava, PGD Vrhpolje in PGD Podnanos, ki so sodelovali pri pripravi protipoplavnih vreč in so pomembno prispevali k uspešni pripravi na morebitne nevšečnosti, s katerimi se soočamo ob obdobjih povečanih padavin. Pri izvajanju aktivnosti jih je obiskal tudi župan Občine Vipava mag. Anton Lavrenčič, ki je povedal, da je z delom gasilcev in Civilne zaščite v občini izredno zadovoljen. Vsem se zahvaljuje za odlično opravljeno delo ter popolnoma zaupa njihovi strokovnosti in predanosti pri zaščiti naših krajev in ljudi. Ko se pojavijo težave in ko gre kaj narobe, nastopijo ljudje, ki pomagajo in jih rešujejo, in vesel je, da se lahko nanje v naši občini v takih primerih zanesemo.

Ko se kaj zgodi in potrebujemo pomoč reševalnih služb, lahko kadarkoli pokličemo na dežurno enotno evropsko številko 112, kjer bodo operativne službe centra za obveščanje aktivirale ustrezne enote, ki nam bodo v najkrajšem možnem času pomagale.

Določila gradbenega zakona, ki omogočajo takojšnjo sanacijo objektov po naravnih nesrečah

Gradbeni zakon za manjše in nujne posege predvideva popravilo poškodovanih objektov brez predhodne pridobitve gradbenega dovoljenja, s čimer je dana možnost za hitro in učinkovito ukrepanje v primeru naravnih nesreč.

Priporočljivo je, da si lastnik poškodovanega objekta še pred začetkom izvajanja sanacije poišče pomoč pooblaščenega strokovnjaka. Ta mu bo pomagal oceniti dejansko stanje poškodovanega objekta (tudi skrite poškodbe) in predlagal najustreznejšo rešitev sanacije.

Gradbeni zakon (GZ-1) je lansko leto uvedel novosti, kot sta manjša rekonstrukcija in rekonstrukcija, ki je nujna za zmanjšanje ali odpravo posledic naravnih in drugih nesreč - nujna rekonstrukcija, ki dajeta investitorjem možnost za hitro in učinkovito sanacijo objektov, poškodovanih v naravni nesreči. Investitor tako glede na obseg poškodb objekta lahko izbira med vzdrževalnimi deli, manjšo rekonstrukcijo, nujno rekonstrukcijo ali pa dovoljenji po rednem postopku.

Če je na objektu, na primer, samo odstranjena kritina ali razbito okno, lahko investitor to vedno nadomesti z novo kritino, novim oknom. GZ-1 taka dela uvršča med vzdrževalna dela, za katera ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja. Kaj se šteje za vzdrževalna dela, je navedeno v Prilogi 3 Uredbe o razvrščanju objektov, podrob-

neje pa še pojasnjeno v tehnični smernici TSG V-006:2022 razvrščanje objektov na 41. strani. V prostorskem aktu občin so lahko predpisane tudi dopustne kritine ali drugi oblikovni pogoji, o čemer se je treba pozanimati na Občini.

Če se poškodbe nanašajo na posamezne konstrukcijske elemente (poškodovano je ostrešje ali poškodovana je nosilna stena) in sanacija tega presega vzdrževalno delo, lahko investitor zamenjavo obstoječe poškodovane konstrukcije izvede kot manjšo rekonstrukcijo, za katero prav tako ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja. Manjšo rekonstrukcijo je treba izvesti na podlagi pisnega mnenja pooblaščenega strokovnjaka s področja gradbeništva, s katerim se predvidi ustrezna rešitev. Po izvedeni manjši rekonstrukciji ta pooblaščen strokovnjak ustreznost izvedenih del pisno potrdi. Kaj sodi med manjšo rekonstrukcijo, je določeno v Prilogi 2 Uredbe o razvrščanju objektov, podrobneje pa je pojasnjeno v TSG na straneh 38 do 40.

Če gre za hujšo poškodbo, pri kateri je bilo poškodovanih več konstrukcijskih elementov (del nosilnih sten in streha, ali pa poškodba vpliva na celotno nosilno konstrukcijo), pa GZ-1 prinaša možnost sanacije z nujno rekonstrukcijo. Gre za nujen ukrep, ki je namenjen izključno reševanju oziroma sanaciji obstoječih objektov na način, da se jih v čim hitrejšem času po-

vrne v prvotno stanje (enaki gabariti, enak namen, enaka zunanost). Zakon zato te rekonstrukcije omejuje na gradnje, ki so nujne za zmanjšanje ali odpravo posledic naravnih in drugih nesreč in se z deli začne najpozneje v treh mesecih po naravni ali drugi nesreči. Za te gradnje gradbenega dovoljenja ni treba pridobiti, je pa pred gradnjo treba izvesti prijavo začetka gradnje. Prijavi se priloži izjava pooblaščenega strokovnjaka s področja gradbeništva, da stanje obstoječega objekta dopušča izvedbo teh del.

Investitor mora za nujno rekonstrukcijo imeti imenovanega nadzornika. Investitor mora nadzornika imenovati tudi v primeru nujne rekonstrukcije nezahtevnega objekta, če gradnje ne bo izvajal izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz 16. člena GZ-1.

Po končani nujni rekonstrukciji je za zahtevne ali manj zahtevne objekte treba pridobiti še uporabno dovoljenje, ki se pridobi na podlagi izdelane projektne dokumentacije izvedenih del.

Le če je objekt v celoti poškodovan do te mere, da se ga v celoti odstrani, ali če želi investitor istočasno s sanacijo poškodovanega objekta tega tudi spremeniti (na primer dozidati) ali pa če je poškodovani objekt nelegalen objekt, mora investitor za gradnjo novega objekta ali njegovo spremembo pridobiti gradbeno in uporabno dovoljenje po rednih določbah.

Uradne ure Občine Vipava

V zadnjem času je zaradi gradbenih del v okviru prenove Glavnega trga dostop do občinske stavbe oviran, za kar se vam opravičujemo, saj se zavedamo, da je nekoliko težje dostopati do nas. Čeprav so lahko gradbena dela včasih neprijetna in ovirajo vsakdanje poti, bodo na dolgi rok prispevala k izboljšanju infrastrukture in prijetnejšemu okolju za vse nas.

V nadaljevanju objavljamo urnik uradnih ur, ki so zelo pomembne za nemoteno delovanje Občinske uprave. Uradne ure omogočajo našim občankam in občanom, da se v tem času osebno srečajo s pristojnimi osebami, oddajo vloge, pridobijo informacije ter urejajo različne zadeve.

Z doslednim upoštevanjem uradnih ur bomo skupaj poskrbeli za čimbolj učinkovito izvajanje storitev za našo lokalno skupnost.

Uradne ure Občinske uprave:

Ponedeljek: od 8.30 do 11.30 in od 13.30 do 15.30

Sreda: od 8.30 do 11.30 in od 13.30 do 16.30

Petek: od 8.30 do 11.30 in od 13.00 do 14.00

Uradne ure Župana:

- po predhodni telefonski najavi v tajništvo na telefonsko številko 05 36 43 410

Hvala za razumevanje!

Spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta (sdOPN 7)

Občane obveščamo, da je priprava gradiva za spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega v teku, kar pomeni, da do nadaljnjega ne sprejemamo novih pobud za spremembe namenske rabe zemljišč. Tisti, ki ste svoje vloge oddali, ste bili o obravnavi že obveščeni, tisti, ki pa še niste bili, boste v prihajajočih mesecih.

Hvala za razumevanje.

Medgeneracijski prenos znanja | zaključek operacije LAS

Vsebinska operacija LAS Medgeneracijski prenos znanja je nastajala v tesnem sodelovanju partnerjev: vodilnega partnerja LAS Vipavska dolina RRA ROD Ajdovščina, Občine Vipava in Občine Ajdovščina, na podlagi pristopa »od spodaj navzgor« ter na podlagi analize potreb obeh urbanih središč LAS, Ajdovščine in Vipave.

S projektom smo v mansardnih prostorih na naslovu Beblerjeva ulica 17 v Vipavi zagotovili nove prostore Medgeneracijskega središča Vipava. V prostorih smo uredili in opremili dve učilnici: eno večjo in eno manjšo za potrebe večnamenskih izobraževanj, delavnic in srečanj. V objekt smo za lažji dostop ranljivim skupinam do mansarde umestili dvigalo ter uredili tudi sanitarije. Obnovljeni prostori bodo služili medgeneracijskemu druženju v najširšem pomenu besede ter bodo namenjeni ak-

tivnostim, ki spodbujajo medgeneracijsko povezovanje in aktivnostim društev v lokalnem okolju ter raznim dogodkom.

V sklopu delavnic in usposabljanj na temo podjetništva je Občina Vipava, skupaj z izvajalcem Zavodom za turizem TRG Vipava, izvedla različna usposabljanja za opolnomočenje in dvig kompetenc (podjetniških in ostalih).

Skupaj v sodelovanju z nevladnimi organizacijami pa smo bili deležni številnih aktivnosti s strani Društva upokojencev Vipava, Društva za kreativno preživljanje prostega časa, Konjeniškega društva sv. Štefan, Lavričeve knjižnice ter Vipavskih

tamburašev.

Ob zaključku projekta bi radi občane povabili na odprtje prostorov Medgeneracijskega središča Vipava, ki bo predvidoma v mesecu septembru, ter se zahvalili vsem izvajalcem operacije ter nevladnim organizacijam, ki ste na kakršen koli način pomagali pri uspešni zaključitvi projekta.

Posebno zahvalo pa izrekamo dekletom iz tehnične pisarne LAS Vipavska dolina.

Vse aktivnosti projekta se izvajajo v okviru operacije LAS Medgeneracijski prenos znanja, ki jo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Društvo TIGR Primorske vabi na
okroglo mizo z naslovom

PRAKSE ANTIFAŠIZMA V VIPAVSKI DOLINI

v petek, 15. septembra, ob 19.00
v prostorih KS Vrhpolje.

Krepitev podjetnosti med mladimi

Poletje se bliža koncu in pred vrati je novo šolsko leto. Vsak začetek je priložnost, da se pogumno odpravimo po poti, ki nas bo pripeljala do zastavljenega cilja. Marsikateri učenec se v tem času odloča, katere krožke bo obiskoval v prihajajočem šolskem letu.

Podjetniški krožki se v osnovnih šolah na območju občin Ajdovščina in Vipava preko Regijske razvojne agencije ROD Ajdovščina uspešno izvajajo že vrsto let. V lanskem letu pa je podjetniški krožek prvič potekal na Škofijski gimnaziji Vipava.

Namen podjetniških krožkov je ustvariti pozitivno podjetniško klimo ter mladim omogočiti vpogled v svet podjetništva ter pridobitev prvih izkušenj s tega področja. V okviru krožka učenci spoznavajo osnovne podjetniške pojme, različne metode za delo v skupini, razvijajo podjetniške kompetence ter pridobivajo izkušnje javnega nastopanja. Cilj, h kateremu v okviru krožka stremimo, je izdelati poslovne modele za izbrane podjetniške ideje ter z njimi tekmovali na vseslovenskem podjetniškem tekmovanju POPRI, inovativne ideje predstaviti na Festivalu Labirint in Podjetniškem natečaju Univerze v Novem mestu.

Z izvajanjem podjetniških krožkov spodbujamo ustvarjalnost, samoiniciativnost in inovativnost ter sposobnost načrtovanja in vodenja projektov za doseganje ciljev. Podjetnost je večšina in je prisotna na vseh življenjskih področjih.

Mladi zaznavajo sodobne probleme, imajo ideje in energijo, da ustvarjajo nove rešitve za nove čase. Krožki predstavljajo idealno priložnost za njihovo izobraževa-

nje na področju podjetništva in postopen uvod v poslovni svet.

Učence zadnje triade osnovne šole in di-jake vabimo, da se pridružijo podjetniškemu krožku in uresničijo lastne zamisli. Prijavnice bodo lahko našli v šoli pri svetovalni delavki.

Vsem želimo uspešen začetek novega šolskega leta.

Nasmeh in cvet za boljši svet

Nasmeh in cvet sta preprosta, a močna simbola, ki lahko prispevata k ustvarjanju boljšega sveta. Oba predstavljata pozitivnost, radost in lepoto, kar lahko pripomore k izboljšanju tako okolja kot tudi odnosov med ljudmi. In ni naključje, da je nov projekt LAS Vipavska dolina dobil tako ime, saj je zasnovan z namenom spodbujanja pomena vključevanja ranljivih skupin ter skrbi za naše okolje.

Projekt, v katerega so kot partnerji vključeni štirje člani LAS z območja obeh občin, Ajdovščina in Vipava, bo sofinanciran s še zadnjimi razpoložljivimi sredstvi LAS Vipavska dolina iz vira Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja ter z nekaj dodatnimi sredstvi, ki so bila lokalni akcijski skupini dodeljena na račun podaljšanja programskega obdobja Programa razvoja podeželja 2014-2020. Celotna sofinancirana vrednost projekta je nekaj čez 52.000 evrov, trajal pa bo 19 mesecev.

Eden izmed dveh glavnih namenov projekta je, da se specifičnim ciljnim ranljivim

skupinam (učencem CIRIUSA, uporabnikom Dnevnega centra ŠENT, slepih in slabovidnim) omogoči višjo kvaliteto bivanja in omogoči povečanje njihove socialne enakopravne vključenosti. Namen projekta je tudi splošno javnost osveščati o potrebah specifičnih ranljivih skupin in o nuji izvajanja programov njihovega vključevanja v družbo. Tako bodo v dnevnem centru ŠENT-a v Ajdovščini izvajali razne (predvsem umetniške) delavnice kot obogatitev obstoječih vsebin. Slastno in dišeče bo v CIRIUS Vipava, kjer bodo strokovni delavci z učenci izdelali didaktični pripomoček za otroke s posebnimi potrebami – multisenzorno taktilno knjigo z receptom za Vipavsko kosilo. Ob izidu knjige bodo izvedli promocijski dogodek, ki bo vključeval tudi kulinarično delavnico kuhanja vipavske jote in vipavskih štrukljev, dveh izmed jedi, ki predstavljajo kulinarično dediščino Vipavske doline. Območje bo v okviru operacije bogatejše tudi za prav poseben zemljevid in sicer bosta Zavod za turizem TRG Vipava in RRA

ROD Ajdovščina pripravila nov turistični zemljevid, prilagojen slabovidnim osebam. Organiziranih bo tudi več dogodkov in tematskih delavnic za turistične deležnike (ponudnike, delavce v turizmu in turistične vodnike), vezanih na poznavanje potreb slepih in slabovidnih oseb. Izdelali bodo konkretna navodila za upravljavce objektov v javni rabi za lažje načrtovanje prilagoditev za funkcionalno ovirane osebe in navodila za turistične deležnike za spremljanje oseb z okvaro vida.

Drugi, prav tako pomemben del projekta LAS, pa je na področju varovanja in ohranjanja okolja in se nanaša na posvečanje posebne pozornosti še eni ranljivi skupini in sicer otrokom in mladostnikom, ki bodo preko delavnic osveščeni o pomenu čebel za varovanje in ohranjanje okolja ter za pridelavo hrane, o čebelarjenju (tudi urbanem) in o zasaditvi medovitih rastlin. Pika na i okoljskim aktivnostim pa bo gotovo zasaditev lipovih dreves ob nekaterih šolah na območju LAS Vipavska dolina.

Projekti za prijazno okolje v Vipavi

V Krajevni skupnosti Vipava smo v poletnih mesecih uresničili kar nekaj zastavljenih projektov. Ne gre samo za zapisane želje, ampak za dobro vidne rezultate našega dela.

Vipavci in obiskovalci našega kraja lahko vidijo obvestilne table, ki nas usmerjajo do pomembnih in zanimivih ciljev. Po sprejetju idejne zasnove smo naročili izdelavo 16 dvovrstičnih in 9 enovrstičnih tabel ter jih namestili na 15 lokacijah v Vipavi. Seveda je to le začetek, zaorali smo leдино, kot pravi koordinator projekta Tomaž Ambrožič, ki je table v hudi poletni vročini tudi pomagal postaviti, ob njem pa še predsednik KS Vipava Tomaž Vrčon in aktiven član našega sveta Stane Trebižan.

Budne oči krajanov pa so zagotovo zaznale lepo okrašen most čez Belo. Tudi to je šele začetek, kajti v prihodnje imamo v načrtu s cvetjem okrasiti še več podobnih lokacij. Za okrasitev je poskrbela Mirjan Klemše. Najprej se je s cvetličarjem Tadejem dogovorila, katero cvetje bi bilo najbolj primerno, potem je nabavila korita, posadila rože in jih namestila na ograjo mostu. Z bližnjimi stanovalci se je tudi dogovorila, da bodo za cvetje poskrbeli.

Tik prek zaključkom pa je še en projekt, ki je sicer svojo pot začel pred štirimi leti v prejšnji sestavi sveta Krajevne skupnosti Vipava. To je projekt postavitve križa na pokopališču ob poslovilni vežici. Kot je povedal prejšnji predsednik KS, Peter Skapin, so najprej nameravali postaviti kamnit

Še nekaj smo obljubili tik pred poletjem – pitnike. Žal se je izvedba zaradi objektivnih okoliščin nekoliko zamaknila, vendar so zdaj narejeni in pripravljeni za postavitve. Kje in kako pa bomo zapisali v prihodnji številki Vipavskega glasa.

križ, zatem betonskega, na koncu pa so se zaradi izvedbe zelene oblike odločili za železnega. Križ že stoji, dokončati morajo samo že spodnji del, ki bo zalit z belim betonom. KS Vipava je za to investicijo namenila 12.000 evrov.

V Krajevni skupnosti si želimo, da bi pri oblikovanju prijazne podobe našega kraja sodelovali tudi z drugimi, ki tako ali drugače sooblikujejo življenje v kraju. Vabljeni tudi, da se oglasite s svojimi zamislimi.

KS Vipava

Študijski krožek in odstranjevanje invazivnih rastlin na Erzelju

Ljudska univerza Ajdovščina od marca dalje izvaja študijski krožek Od Erzelja do Goč. V okviru krožka ob podpori KS Erzelj in KS Goče izvaja nekatere aktivnosti na Erzelju ter druge na Gočah.

Skozi različna predavanja, delavnice ter druge aktivnosti tako povezuje prebival-

ce Erzelja in Goč ter druge zainteresirane udeležence in jim nudi nova znanja in izkušnje. Skupaj obravnavamo živo in neživo naravo in krajino. Ob spoznavanju, v kako bogatem okolju živimo, je cilj predvsem izboljšati, nadgraditi domače okolje.

Že izvedenim aktivnostim v spomladan-

skem času, predavanju o pomenu voda in predavanju o možnosti obnove suhozidov in terasirani krajini, smo se v juliju na Erzelju srečali z dr. Jano Laganis, biologinjo iz Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, ki deluje na Območni enoti Nova Gorica. V javni službi se ukvarja tudi s problematiko invazivnih tujerodnih

vrst in z izobraževalnimi aktivnostmi. Trenutno sodeluje pri projektu VIPava, v okviru katerega na izbranih lokacijah po Vipavski dolini že odstranjujejo invazivke, v kratkem bodo tudi izdali knjižico tujerodnih vrst Vipavske doline.

Na sprehodu okrog Erzelja se nam je pridružil tudi sovaščan Joško Gec, ki je poznavalec rastlin, tudi invazivk. Zlahka smo našli večje in manjše združbe pajesena (fotografija). Joško nam je pokazal tudi rastišče ambrozije, ki pa se je v zadnjih letih zmanjšalo, predvsem zaradi stalne košnje in puljenja.

Jana nam je spotoma povedala marsikaj zanimivega. Med drugim tudi najbolj učinkovit in preizkušen način odstranjevanja večjih dreves pajesena z obročkanjem. Pajesen je na našem območju zelo razširjena tujerodna invazivka. Raste hitro, tudi po 2 metra na leto, poleg tega proizvaja snov, ki zavira rast drugih rastlin. Na posamezni ženski rastlini se vsako leto razvije tudi več kot 300.000 semen. Zaradi strupenih rastlinskih sokov se je pred odstranjevanjem potrebno zaščititi z rokavicami in oblačili z dolgimi rokavi. Pomembno je tudi vedeti, da v Sloveniji v

večini primerov ni dovoljena uporaba herbicidov.

Ozaveščanje o pomenu odstranjevanja invazivk bomo nadaljevali v začetku oktobra z delavnico z napotki, kako odstraniti nekatere invazivke in izvedli očiščevalno akcijo ob pohodni poti. Na našem obhodu je dr. Jana Laganis še izpostavila: »Invazivne tujerodne vrste negativno vplivajo na naravo, gospodarstvo in zdravje ljudi. Predstavljajo eno največjih groženj biotski raznovrstnosti in pogosto negativno vplivajo na kmetijstvo in gozdarstvo, zato je pomembno, da lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč ustrezno ukrepajo. S pravočasnim ukrepanjem si zelo zmanjšamo stroške in potrebo po dodatnem delu.«

V študijskem krožku Erzeljci razmišljamo o nadgradnji obstoječe pohodne poti Med zaselki in studenci, ko vaščani enkrat letno v mesecu marcu povabijo pohodnike na organiziran pohod po Erzelju. Zato si bomo v kratkem tudi ogledali primer dobre prakse oziroma znano učno pot Drvošec ob Cerkniškem jezeru.

Če na pohodu na Erzelju še niste bili, vas že sedaj vabimo, da sledite objavi za pohod v marcu 2024. Takrat bodo morda na

invazivka pajesen

ogled tudi kakšne novosti, ki jih bo pripravil študijski krožek.

Za informacije in prijave dogodkov študijskega krožka "Od Erzelja do Goč" kontaktirajte e-mail helena.furlan@lu-ajdovscina.si ali 051 439 717. Veselimo se vsakega, ki se nam bo pridružil. Dobrodošli!

Tatjana Renner

Poletje na Gočah

Julij

V juliju se je na Gočah veliko dogajalo. Ta poletni mesec je bil obarvan s skrbjo za zdravje, izdelovanjem venčkov in z glasbo.

V četrtek, 13. 7. 2023, smo dopoldne, tako kot v različnih terminih tudi v ostalih krajevnih skupnostih, v sodelovanju s Centrom za krepitev zdravja Ajdovščina namenili starejšim pod sloganom Aktivno dopoldne za zdravo staranje.

Ansambel ljudskih godcev Kimel

Obisk Zavoda Dobra pot

KS Goče se zahvaljuje vsem, ki so dogodek omogočili in pri njem sodelovali.

V petek, 14. julija, smo v goste povabili Zavod Dobra pot. Ogledali smo si kratek dokumentarni film Čarobni venčki sv. Ivana. Spletanje venčkov sv. Ivana je namreč star običaj, ki je od leta 2013 vpisan v Nacionalni register nesnovne kulturne dediščine. Šega temelji na ljudskem verovanju v magično in zdravilno moč rastlin, nabranih in spletenih v venček na kresni

večer, 23. junija. Na hišna vrata obešeni venčki naj bi ljudi in domove varovali pred nesrečami, zlimi silami, hudo uro, ognjem in kačami. Ta lep ljudski običaj danes s svojimi aktivnostmi oživlja in ohranja Kulturno etnološko društvo Venček iz Štanjela.

Po končanem filmu je sledil pogovor in prikaz spletnja venčkov. Še en čudovit večer smo obogatili z izročilom naših prednikov.

Sobotni večer, 15. julija, je na vaškem placu J'gen zaigral ansambel ljudskih godcev Kimmel.

Večer so obogatili s petjem in igranjem na inštrumente, nam poslušalcem pa polepšali poletni sobotni večer.

Juljsko dogajanje smo zaključili s koncertom Mojce Štoka (Moya) in Jana Baruce (Yan Baray). V prijetnem ambientu goškega placa sta zapela svoje avtorske skladbe in skladbe drugih avtorjev. Zven balad in popevk je odzvanjal v večerni zarji in pričaral čarobno vzdušje poletnega večera.

Avgust

Krajevna skupnost Goče je organizirala poletni avgustovski vikend na Gočah, ki se je začel v petek, 18. avgusta, z ogledom filma Rimska zgodba v produkciji KID Teodozij iz Vrhpolja.

V soboto, 19. avgusta, smo gostili interaktivni zvočni performans Zvočna kuhna v izvedbi Petra Kusa. Dogajanje predstave je bilo umeščeno v kuhinjo, kamor so bili otroci povabljeni kot gostje. Toda kuharski mojster je izgubil okus. Kako naj potem pripravlja hrano? Odkrije, da bi si lahko občutek okušanja nadomestil z ustvarjanjem in poslušanjem zvokov. Če dela glas-

Otroške delavnice

bo, je to tako, kot da bi pripravljaj in okušal hrano. Zato iz kuharja postane glasbenik in skladatelj, ki zdaj z enako strastjo kuha zvoke, uživa v njihovih neskončnih kombinacijah in se slasti v zvokih. Njegova usta so postala ušesa.

Otroci so uživali, sodelovali in z radovednostjo in zanimanjem opazovali kuhanje zvokov. Večer smo zaključili z otroško delavnico izdelovanja žabjih krakov. Peter Kus je z Zvočno kuhno na Goče pripeljal okuse zvokov in nam pokazal, kako je kuhanje lahko poslastica ne samo za naše brbončice, ampak tudi za ušesa. Po predstavi pa smo se vseeno posladkali s hrano: svoj posladek je namreč dodal Leone s sladoledom.

Nedelja je bil dan za sladoled. Na Goče je domači sladoled pripeljal Mihjwc, s tem pa poskrbel za dobrodošlo ohladitev v poletni vročini in iskrice v otroških očeh.

Poletje na Gočah je bilo pestro in zanimi-

Zvočna kuhna

vo, saj smo z različnimi dogodki obudili vaški plac J'gn in v vas pripeljali vonj po poletju.

Anja Godnič, Meta Furlan

Poletni koncert Etno bande Poseben gušt

V soboto, 26. Avgusta, smo na Gočah na vaškem placu J'gno gostili večerni koncert Etno bande Poseben gušt. Skupina, ki prihaja iz Novega mesta, izvaja izključno pesmi Iztoka Mlakarja. Na čelu bande je z originalnim in avtentičnim glasom vrhunski imitator, vokalist in interpret Iztokove poezije Aleš Plut, ki ga je ta večer na harmoniki spremljal Marko Šušteršič. Glasba je bila interpretirana govorno, z mimiko in s petjem, lahko bi rekli v obliki šansonov. Pesmi so govorile o naših življenjih (te se vrtijo okoli vina, ljubezni, druženja, dela, politike ...), v katerih je potrebna predvsem zdrava pamet. Poslušalci cenimo te

zgodbe življenja, ki jih Iztok Mlakar strne v naukov polno zgodbo, ki ji poseben čar daje izbira besed pa tudi narečje, v katerem je pesem zapeta. Dolenjcem je s kvalitetno glasbeno spremljavo, z odlično imitacijo in interpretacijo ter z obilo

srčnosti uspelo pričarati sproščen večer poln smeha in iskrene resnice, ki je danes redkost.

Za zaključek lahko potegnemo črto pod uspešno izvedene poletne prireditve na Gočah, predvsem pa prijetne večere, ki so

v vas prinesli druženje, smeh in pozitivno energijo, ki je vladala med prisotnimi.

Z dogodki bomo nadaljevali po trgatevi! Vabljeni!

Anja Godnič

Blagoslov traktorjev na Gočah

V nedeljo, 20. avgusta, je pri cerkvi Marije Snežne na Obeluncu na Gočah potekal prvi blagoslov traktorjev. Najprej je domači župnik Ivan Furlan daroval sveto mašo, pri kateri smo se izročili v Božje varstvo.

Po maši je župnik blagoslovil vse traktorje in njihove lastnike, da bodo lahko z njimi varno opravljali delo na njivah, v vinogradih, na travnikih in v gozdovih.

Blagoslova traktorjev so se posebej razveselili naši najmlajši, ki so z zanimanjem

opazovali različne traktorje in njihove priključke.

Anja Godnič

Avgustovski Večer pod lipo

Kot zdaj že tradicionalno, smo se tudi letos ob koncu avgusta na Lozicah družili na Večeru pod lipo, ki ga organizira Društvo Zdravljica ob podpori Krajevne skupnosti in Občine. V letošnjem letu Društvo Zdravljica obeležuje 20 let od ustanovitve, zato je na samem začetku prireditve prvi predsednik društva Marko Nabergoj nekaj besed namenil splošnem pregledu preteklega delovanja, se ozrl v prihodnost in izpostavil naloge ter cilje društva. Nato se je predstavila igralska skupina Ga pih-nemo, ki nam je večer popestrila s komedijo Krivica boli avtorja Toneta Partljiča. Sproščeno vzdušje se je nadaljevalo ob degustacijsko obarvanem preostanku večera, ko se nam je pridružilo šest lokalnih

ponudnikov vina, domačih likerjev in suhomesnatih izdelkov. Vsem obiskovalcem in ponudnikom se zahvaljujemo za obisk

in se že veselimo naslednjega Večera pod lipo.

Društvo Zdravljica

Poletni dogodki v Podnanosu

Mesec junij je že tradicionalno najbolj pester glede dogodkov v Podnanosu. In tudi letos ni bilo nič drugače. Turistično društvo Podnanos je organiziralo tri prireditve, ki so pritegnile vse generacije obiskovalcev in bile tudi dobro obiskane.

Gledališka predstava na vaškem trgu

Dan po svetem Vidu, ko praznuje vaški zavetnik, v petek, 16. junija 2023, smo na trgu pri cerkvi v Podnanosu gostili gledališnike iz Loške doline. Ob 100 letnici delovanja Delavsko prosvetnega društva Loška dolina so pripravili komedijo Marca

Camolettija Boeing, boeing ali stevardese pristajajo. Dve uri trajajoča predstava je nasmejala občinstvo in nas ogrela, da je čas hitro minil, navkljub nenavadno hladnemu večeru za ta del leta. Otroke in odrasle so navdušili predanost in pristnost igralcev, neverjetni zapleti in razpleti ter odlična scena.

Gledališka predstava na vaškem trgu

Predstava je spadala v sklop poletnih prireditev občine Vipava in jo je finančno podprl Zavod za turizem Trg Vipava.

Delavnica venčkov svetega Ivana

Tri dni kasneje, v ponedeljek, 19. junija 2023, smo na dvorišču pred Marijino dvo-

Venčki svetega Ivana

rano pletli venčke svetega Ivana. Letošnja delavnica je bila peta zapovrstjo. V prijetnem večeru smo skupaj ustvarjali tako

otroci kot odrasli, celo tri generacije iz ene družine. Venčki so tradicionalno spleteni iz križcev (ostra homulica), ki v tem času cveti ob cestah in zidovih. V naše venčke pa smo dodali tudi sivko, drobne cvetove vrtnic, storžkom podobne plodove črnega gabra, beli vratič (mandrjanca), šen-

tjanževko ... Če se sedaj sprehodite po Podnanosu, boste nad marsikaterimi vrati zagledali čudovit venček svetega Ivana.

Poklon domovini

Pester teden smo v petek, 23. junija 2023, zaključili s prireditvijo v cerkvi svetega Hieronima na Nanosu. Vremenska napoved je peto izvedbo dogodka predstavila s travnika ob cerkvi v samo svetišče.

Kot že minula leta smo tudi letos skupaj oblikovali to prireditev župnik Tomaž Kodrič, ki je daroval sveto mašo za našo domovino, Komorni zbor Ipavska z zborovodkinjo Damjano Vončina nam je polepšal večer z ubranim petjem, Prostovoljno gasilsko društvo Podnanos je pripravilo kres, občina Vipava je dogodek finančno podprla, Turistično društvo Podnanos je poskrbelo za organizacijo in nenazadnje vsi obiskovalci, ki so se povzpeli v svežino Nanoške planote in vsak po svoje doprinesli k domačnosti prireditve.

Ipavska v cerkvi svetega Hieronima na Nanosu

Letošnji slavnostni govornik je bil zgodovinar prof. dr. Renato Podbersič mlajši. V poučnem predavanju nas je popeljal v začetke slovenskega naroda, ko so se naši predniki začeli zavedati svoje edinstvenosti in tega, da potrebujejo svojo državo.

Komorni zbor Ipavska, ki je dan prej na proslavi ob občinskem prazniku prejel najvišje priznanje občine Vipava, nam je zapel še venček priredb slovenskih ljudskih pesmi.

Ob zaključku žal zaradi vetra ni smel zagoreti kres, nam je pa sončni zahod pričaral prekrasno žarečo kuliso.

Zapis in fotografije: Vida Valič Fabčič

Aktivno dopoldne za zdravo staranje v Podnanosu odlično uspelo

Center za krepitev zdravja ZD Ajdovščina zavzeto izvaja številne aktivnosti za oza-veščanje starejših prebivalcev na področju zdravstvene preventive in se trudi za dostopnost tovrstnih informacij do prebivalcev občin Ajdovščina in Vipava. V zavedanju, da starejše občane zdravstveno preventivne informacije težje dosežejo, so v Centru za krepitev zdravja ZD Ajdovščina v letošnjem poletju posebno skrb na-

menili prav starejšim prebivalcem obeh omenjenih občin. Aktivnosti so združili v program, imenovan Aktivno dopoldne za zdravo staranje. Program, namenjen starejšim od 60 let, so dobesedno približali (naredili dostopen) ljudem tako, da so, ali pa tekom poletja še bodo, na terenu obiskali kar 12 krajev iz obeh občin.

Med kraji, kjer so že izvajali Aktivno dopol-

dne za zdravo staranje, je tudi Podnanos.

V torek, 18. julija 2023, so udeležence programa v Kulturnem domu Podnanos obiskale štiri strokovne zdravstvene delavke iz Centra za krepitev zdravja ZD Ajdovščina: Sara Hrovatin, dipl. fizioterapevtka, Špela Raspor, dipl. medicinska sestra, Aneja Kodrič, mag. psihologije in Maja Pavletič, dipl. dietetik. V programu,

ki je trajal štiri polne ure, so udeležencem vsaka s svojega strokovnega področja predstavile izredno koristne in zanimive zdravstveno preventivne vsebine.

V aktivno dobro jutro je udeležence z gibalnimi vajami, prilagojenimi za starejše, popeljala fizioterapevtka Sara Hrovatin. Spotoma je pojasnila tudi cilj posameznih vaj: ohranjanje telesnih spretnosti, gibljivosti, koordinacije, moči. Vzdrževanje vsega naštetega občutno pripomore k varnejši starosti, saj je redna vadba namenjena starosti brez poškodb.

Diplomirana medicinska sestra Špela Raspor je udeležencem opravila meritve krvnega tlaka ter sladkorja in holesterola v krvi. S pravočasnim odkrivanjem in zdravljenjem visokega krvnega tlaka in holesterola namreč lahko bistveno zmanjšamo srčno žilno ogroženost. Medicinska sestra je opazila, da je med udeleženci več tistih s povišanim holesterolom in manj onih, ki imajo povišano vrednost sladkorja. Zato je razmišljala, da bi bilo smiselno jeseni opraviti še eno dodatno delavnico, ki bi jo namenili samo izobraževanju o holesterolu, s čimer so se strinjali tudi udeleženci.

Naslednja aktivnost je bila namenjena testiranju telesne pripravljenosti. Pri testiranju je sodelovalo več strokovnih delavk. Udeleženci so po navodilu opravili dve kratki, komaj nekaj minutni telesni aktivnosti. Strokovna medicinska delavka pa je iz rezultata meritev razbrala, kakšna je telesna pripravljenost udeleženca: nadpovprečna, povprečna ali podpovprečna.

Sledila je aktivnost, v kateri so udeleženci podrobneje spoznali skrb za prehrano, saj je od pravilne prehrane v mnogo čem odvisno tudi naše zdravje. Dietetičarka Maja Pavletič je udeležencem predsta-

vila osnovne skupine živil, ki jih telo potrebuje za uravnotežen obrok: škrobnata živila, beljakovinska živila in zelenjava. Posamezna živila so udeleženci razvrščali v pripadajoče skupine in se učili sestavljanja krožnikov za različne dnevne obroke. Kombiniranje živil je bilo zelo zanimivo, saj je pri polnjenju krožnika vedno potrebno upoštevati pravilo: pol krožnika zelenjave, ena četrtina krožnika škrobnatih živil in ena četrtina krožnika beljakovinskih živil. Del zelenjave smemo nadomestiti s sadjem, maščobe pa merimo z žlico. Prehrana je bila vsekakor področje, pri katerem so se udeleženci zelo razživeli in razgovorili. Kako tudi ne? Ugotovili so, da vso teorijo zelo dobro obvladajo, prenos teorije v prakso pa je mnogo težji ...

Na koncu je dobila besedo še psihologinja Aneja Kodrič. Spregovorila je o pomeni ohranjanja odnosov za čustveno zdravje starejših. Izpostavila je pomen vzdrževanja stikov s sorodniki in prijatelji za preprečevanje samote. Lastna pozitivna samopodoba starejših in zave-

danje lastne vrednosti starostnikov sta pomembni zato, ker jim bosta pomagali pri vključevanju v družabno življenje. Za čustveno zdravje starejših je dobrodošlo tudi vključevanje v krožke, društva in interesne skupine. Ravno tako je pomembno tudi notranje zadovoljstvo, ki ga starejši negujejo in vzdržujejo ob ukvarjanju z različnimi ročnimi deli ali miselnimi igrami. Udeleženke so tudi pri tej vsebini aktivno sodelovale v razgovoru s svojimi izkušnjami in predlogi.

Stroškovno je bilo Aktivno dopoldne za zdravo staranje pokrito iz pravic obveznega zdravstvenega zavarovanja, dogodek pa sta podprli in pri tem tudi sodelovali Občina Ajdovščina in Občina Vipava.

Vseh petnajst udeleženek in en udeleženec so se na koncu strinjali, da so skupaj preživeli ne le aktivno, pač pa tudi koristno, poučno in zelo prijetno dopoldne. Hvala vsem, ki so dogodek omogočili in pri njem sodelovali.

Alenka Skupek

Delovna sobota v Podragi

Želja, da tudi Podraga končno dobi otroško igrišče, je prisotna že zelo dolgo in člani KS si že več let prizadevajo, da bi se uresničila. V zadnjem letu smo na tem področju vseeno veliko naredili.

Potrjena je bila lokacija igrišča, s podpornim zidom so uredili strugo Mrzlega potoka, ki teče ob zemljišču, in tudi krajani so združili svoje moči in pomagali pri urejanju prostora in okolice. V soboto, 19. 8. 2023, je tako potekala že tretja delovna

akcija, v kateri so se Podražani še posebej izkazali. Na obe strani struge Mrzlega potoka je bilo potrebno postaviti zaščitno ograjo, potrebno je bilo očistiti grmovje in vejevje ter pripraviti teren za igrišče. Ker je bil odziv Podražanov velik, smo vsa načr-

tovana dela uspešno zaključili. Bravo!

Delovno je bilo tudi v središču vasi, kjer imajo mladi svoje prostore. Ekipa prostovoljcev je prebila steno in pripravila vse potrebno za ureditev dodatnega priključka za vodo in odtok.

Prav je, da je vsako dobro delo nagrajeno, tokrat s piknikom ob zaključku in predvsem z občutkom, da je čisto vsak sodelujoči po svojih močeh pripomogel k hitrejši uresničitvi zadanega cilja.

Akcija zbiranja pomoči

Poplave, ki so del Slovenije prizadele v juliju in povzročile veliko materialne in premoženjske škode, tudi prebivalcev Slapa niso pustile ravnodušnih.

Akcija zbiranja pomoči v sodelovanju z

PGD Podnanos je potekala 11. avgusta v stari šoli na Slapu.

Po pričakovanjih in na pobudo KS Slap se je odzvalo veliko število ljudi in tako vsaj za drobec pripomoglo k lažjemu jutri

vsem oškodovanim.

Za vso zbrano pomoč se KS Slap iskreno zahvaljuje.

Tatjana Mikuš

Delovna akcija

Osmega julija smo bili člani KS Slap in domačini ponovno aktivni. Združenih moči smo naredili betonski tlak pod nadstreškom ob igrišču.

Kot je bilo predvideno že ob snovanju načrta, je nastal čudovit prostor, ki bo krajano Slapa omogočal še bolj izpopolnjena druženja.

Prostor je s turnirjem briškule, ki je potekal na dan šagre, 29. Julija, tako doživel uspešno otvoritev.

Načrti, ki jih snuje KS Slap, in s katerimi Slap pridobiva novo podobo tako združuje Slapence.

Ob novih ustvarjalnih idejah, ki jih seveda ne zmanjka, pa se za prihodnost Slapa ni bati.

Se vidimo na naslednji delovni akciji!

Tatjana Mikuš

Šagra na Slapu (1223-2023)

V soboto, 29. julija 2023, se je na Slapu pričelo praznovanje 800 letnice prve omembe vasi. Vsi krajanji pa tudi širša okolica je praznovanje pričakovala z navdušenjem.

Šagro smo začeli pozno popoldan. Ob 17. uri je potekala degustacija vin, na stojnicah so bili prisotni tudi lokalni ponudniki domačih dobrot. Poskrbljeno je bilo tudi

za igro otrok, saj jih je ob prihodu pričakalo veliko napihljivo igralo. Pred pričetkom je obiskovalce pozdravil predsednik KS Slap Mitja Volk. Zahvalil se je za

udeležbo in sodelovanje pri pripravi na ta dogodek in seveda izpostavil pomen obletnice za vas Slap in njene prebivalce. Krajši zgodovinski oris te častitljive obletnice je prispevala tudi zgodovinarica Majda Malik, ki nam je povedala, da poleg 800 letnice omembe vasi Slap letos teče tudi 150 letnica ustanovitve prve slovenske Vinarske in sadjarske šole na Slapu. Ogrela in nasmejala nas je tudi gledališka predstava Rube za ne verovat v družbi nam že znane gledališke skupine Dekani. Po končani predstavi pa so nas člani KS Slap in prostovoljci z vonjavami že vabili na porcijo dobrot z žara ter osvežilno pijačo. Lepo je bilo videti skupaj zbrane Sl'pnce, ki pa so se jim v večernih urah pridružili tudi

obiskovalci iz širše okolice. Zabaval nas je namreč Zoo Band. Z dobrim repertoarjem je band poskrbel, da so nas pete zsrbele in so se glasilke prebudile. Ob dobrem vzdušju in vremenu, ki nam je bilo vsekakor naklonjeno, se je zabava nadaljevala pozno v noč.

Od 25. julija 2023 dalje je v cerkvi potekala razstava starih stoletnih ročno izdelanih prtov. Cerkev je bila okrašena z najstarejšimi vazami, ki so stare tudi okrog 70 let.

V nedeljo, 30. julija, dan po sobotni veselici, je bila Jakobova nedelja/šagra. Pričela se je s slavnostno mašo ob 11.30 uri in nadaljevala z brezplačnim kosilom za

prebivalce vasi Slap. KS Slap nas je velikodušno pogostila z zelo okusno domačo govejo juho izpod rok odličnega kuharja in z dobrotami z žara. Poskrbljeno je

zaključil. Tako kot smo si vsi želeli. KS Slap se zahvaljuje vsem, ki ste finančno in z darovi prispevali k izvedbi Šagre na Slapu. Zahvala tudi vsem prostovoljcem

bilo tudi za pijačo. Manjkala ni niti kavica in sladoled, ki se je v vročem nedeljskem popoldnevu še kako prilegel. Ob 17. uri je sledil nogometni turnir in ob 19. uri briškuljada. Vikend, poln zabave, druženja, ponosa in lepih dogodkov, se je uspešno

in prostovoljkam ter obiskovalcem, ki ste na kakršen koli način doprinesli k temu, da je bil praznični vikend na Slapu to, kar je bil – preprosto čudovit!

KS Slap

Šola – vzgoja za dobre in pozitivne vrednote sodobne družbe

Novo šolsko leto je tudi čas za mnoge nove priložnosti in spoznanja. O tem, kako ga bodo začeli, sem povprašala ravnateljico OŠ Draga Bajca v Vipavi Mojco Pev.

»Priprave na novo šolsko leto zahtevajo veliko načrtovanja in organizacije. Z njimi začnemo takoj po zaključku pouka in trajajo do konca avgusta. Obsegajo veliko stvari in so kar obsežne. Najprej smo prešteli učence in jih v skladu z normativi in drugimi kriteriji razvrstili v oddelke, nato smo čakali sklep Ministrstva o številu ur podaljšanega bivanja. Sledila je priprava sistemizacije. To je razporeditev pouka in

drugih obveznosti med strokovne delavce šole. Vmes smo čakali še na odobritve Ministrstva o dodatnih zaposlitvah, za katere smo zaprosili. Gre za specifične stvari, ki so nad normativi in s pomočjo katerih učencem omogočimo boljše učne pogoje. Seveda je to povezano tudi s financami in zgodi se, da Ministrstvo vseh specifik ne potrdi. Zaradi odobrene specifikke imamo letos na podružnici Vrhpolje en oddelke več. Namesto enega kombiniranega oddelka, imamo pet samostojnih oddelkov. Kar je za učence bistveno boljše. Vse želje po samostojnih oddelkih žal niso bile uresničene. Ko smo razporedili obveznost

med ljudi, smo objavili razpise in začeli z iskanjem kadra.

Delo z ljudmi je živ proces, ki je povezan tudi z bolniškimi odsotnostmi. Zato skoraj teden dni pred začetkom šole še nismo kadrovsko popolni. Imamo objavljenih še nekaj razpisov za delo. Med poletnimi počitnicami pripravimo tudi urnik za predmetno in razredno stopnjo, urnik podaljšanega bivanja, urnik obveznih in neobveznih izbirnih predmetov ter urnik dežurstev.

V avgustu imamo skupaj s pedagoškimi delavci kar nekaj sestankov. Najprej

smo se dobili na daljši pedagoški konferenci, kjer so strokovni delavci prejeli informacije za pripravo na novo šolsko leto. Dogovorili smo se tudi o datumu ostalih avgustovskih sestankov. Teh je letos veliko, vendar menim, da imajo skupni pogovori in dogovori večji učinek na izvajanje in vpeljavo sprememb. V šolskem letu 2023/2024 bomo dopolnili Pravila šolskega reda. Vsak aktiv je že v lanskem šolskem letu pregledal pravila in podal predloge za njihovo dopolnitev. Dopolnitve smo avgusta na skupnem sestanku pregledali ter pripravili končno verzijo pravil. V letošnjem šolskem letu bomo na matični šoli začeli z izvajanjem sprostitev odmorov. Zaradi vpeljave omenjenega odmora se je spremenil tudi šolski zvonec. Izvajalec šolskih prevozov je moral spremeniti urnik odvozov učencev. Srečo smo imeli, da je to lahko naredil. Namen sprostitev odmorov je sprostitev učencev, zdravo druženje in gibanje. V tem šolskem letu bomo namesto enega 20 minutnega odmora za malico imeli dva 15 minutna odmora. Prvi odmor bo namenjen malici, drugi pa sprostitvi. Ker moramo spremembo vpeljati tudi med učence, smo se na srečanju z razredniki matične šole dogovorili, kako bomo sprostitev odmorov vpeljali v delovanje šole. Ker je taka organizacija za nas nova, bomo sproti spremljali izvajanje v praksi ter se na podlagi izkušenj odločili za nadaljnje spremembe. Že nekaj let na predmetni stopnji dneve dejavnosti izvajamo tako, da imajo večinoma vsi oddelki od 6. do 9. razreda dan dejavnosti na isti dan. Termine usklajujemo na srečanju vodij dni dejavnosti. Na šoli imamo učence, ki imajo v skladu z odločbo določene prilagoditve bodisi pri pouku bodisi pri ocenjevanju znanja. Ker je teh prilagoditev in učencev nekaj, se o prilagoditvah pogovorimo na timskih sestankih. Omenjene sestanke imamo pred začetkom šolskega leta in se jih udeležijo učitelji, ki učenca poučujejo in tisti, ki mu nudijo pomoč. Ob začetku šolskega leta smo imeli skupno srečanje tudi z učitelji, ki bodo delo opravljali v varstvu vozačev. Ob prehodu iz matične šole na podružnico se na novo formulirajo oddelki 6. razreda, učenci dobijo več novih učiteljev. Da bo delo lažje steklo, se tradicionalno pred začetkom pouka dobijo še razredniki lanskega 5. razreda in učitelji, ki letos poučujejo v 6. razredu.

Šola je bila uspešna na razpisu Ministrstva za vzgojo in izobraževanje. Namen razpisa je bil, da učenec prve triade omogočimo dodatno gibanje. Na šoli bo projekt izvajala

učiteljica športa. Izvajali ga bomo v drugem razredu matične šole in podružnic. Pri pouku športa bosta ure skupaj izvajali razredničarka in učiteljica športa. Poleg tega bodo učenci v okviru projekta imeli še eno dodatno uro športa več. Dodatna ura se bo izvajal po končanem rednem pouku. Udeležba je prostovoljna. Šola je na razpisu dobila dodeljena finančna sredstva. Način izvajanja projekta smo morali prilagoditi dodeljenim sredstvom. Poleg že predstavljenih vsebin smo med počitnicami začeli s pripravo na 2. fazo klimatizacije šole, to je postavitve klim tudi v novejši del matične šole. Upam, da nam je skupaj s Svetom šole in Občino Vipava uspelo zagotoviti dovolj sredstev, in upamo tudi, da bomo projekt začeli izvajati še v tem koledarskem letu. Temperature v učilnicah, kjer ni klim, so visoke in izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela ter sledenje pouku v takih razmerah je oteženo.

Poleg predstavljenih vsebin smo na novo šolsko leto pripravili tudi naše stavbe. V okviru finančnih zmožnosti se trudimo, da so naše stavbe ustrezno vzdrževane. Pri odločitvi o adaptacijah si moramo vedno zastaviti prioritete. Med poletnimi počitnicami smo tako opravili nekaj vzdrževalnih del. Na PŠ Goče smo v telovadnici naredili tlak ter postavili novo talno oblogo. Z namenom zmanjšanja hrupa v jedilnici matične šole smo na strop postavili zvočne absorberje, v enoti vrtca v Podnanosu je bila zamenjana talna obloga, na matični šoli smo menjali kar nekaj dotrajanih oken ter zamenjali vrata zadnjega vhoda v šolo, vhoda v upravo in vhoda v prostor čistilk. Knjižnica na matični šoli je dobila novo barvno podobo in nov družabni kotiček s kavčem. V času počitnic so čistilke generalno očistile šolske prostore in opravile premaz tal. Bili smo aktivni in v času počitnic opravili veliko dela. Vsega tega pa ne bi bilo brez ljudi, ki imajo ideje in so te ideje pripravljeni tudi uresničiti. Našo šolo sestavlja skoraj 100 zaposlenih. Hvala vsem za uspešno opravljene priprave na novo šolsko leto.

Koliko oddelkov in koliko učencev se bo šolalo v tem šolskem letu, tako v matični šoli kot v podružnicah?

»V šolskih klopeh naše šole se izobražuje prava množica mladih umov. V letošnjem šolskem letu se je k nam vpisalo kar 597 radovednih učenek in učencev. Naša šola se razteza na štiri raznolikih lokacijah, kjer mladi iskalci znanja pridobivajo dragoceno izobrazbo.

Pouk v matični šoli obiskuje 452 učen-

cev. Na idiličnih Gočah se uči in raste 18 nadobudnih posameznikov, v slikovitem Vrhpolju pridobiva znanje 61 učencev, v čudovitem Podnanosu pa šolske prostore bogati 66 učencev.

Enotnost v raznolikosti se kaže tudi v razporeditvi učencev v 34 oddelkov. In kako barvito je naše šolsko okolje? Tako na matični šoli, podružnici v Vrhpolju in v Podnanosu imamo samostojne oddelke. Na Gočah se v enem oddelku prepletajo kar trije razredi. Ta posebnost ustvarja zanimivo dinamiko in omogoča edinstvene interakcije med učenci.

OŠ Draga Bajca Vipava ima kar tri podružnične šole. Katere prednosti vidite v tem oziroma katere so morda slabosti takšne organiziranosti?

»V Sloveniji je približno 10 osnovnih šol, ki delujejo na štirih lokacijah, kar pomeni, da imajo poleg matične šole še tri podružnice. Na dveh od naših podružnic sem znanje pridobivala tudi sama. Dva razreda sem obiskovala samostojni oddelki, dve šolski leti sem vsebine poslušala v kombiniranem oddelku. Zelo majhno podružnično šolo v kombiniranem oddelku obiskuje tudi moj sin. Da imajo učenci možnost obiskovati pouk v kraju, v katerem živijo oziroma v bližini kraja bivanja, je ena izmed boljših prednosti. Tako kot povsod lahko tudi v taki organiziranosti šole poiščemo prednosti in tudi slabosti. Vendar sama o njih nisem nikoli razmišljala. Podružnice dojemam kot enakovredne enote matični šoli. Enakovredno delujemo tudi pri organizaciji zaključnih ekskurzij in ostalih dejavnosti. Zagotovo se na vsaki podružnici čuti tudi lokalni utrip in potrebe kraja. Pri organizaciji dela na vseh lokacijah sledi-

mo istemu pravilniku. Število učencev je na podružnicah manjše, kar včasih pripelje do razlik v organiziranosti šole. Zelo pomembno se mi zdi, da na vseh lokacijah učencem zagotovimo kakovosten pouk in različne dejavnosti. Učenci iz podružnic prihajajo na matično šolo z enakovrednim znanjem kot ga imajo učenci, ki so šolanje začeli na matični šoli. Skozi življenje nabiramo različne izkušnje, ki nas bogatijo in oblikujejo v osebnosti. Med njimi sodijo tudi številne izkušnje pridobljene v času obiskovanja osnovne šole.»

Vsako leto z učitelji za učence pripravite mnoge zanimive projekte. Kateri bodo letos morda novost?

»Kar nekaj projektov, v katere je bila šola vključena, se je že zaključilo. Vsekakor bomo vsebine in znanja iz že zaključenih projektov še naprej vpeljevali v naše delo. Z letošnjim šolskim letom bomo začeli z izvajanjem dejavnosti znotraj Erasmus+ vsebin. Pri razvijanju varnega in spodbudnega učnega okolja bomo imeli podporo Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Skupina učiteljic se bo udeleževala zavodovih izobraževanj in nove izkušnje ob podpori šolske svetovalne službe vpeljevala v delo z učenci. Zavedamo se, da je september izjemno poln mesec, kar velja tudi za začetek projekta Varo in spodbudno učno okolje. To vedo tudi na Zavodu za šolstvo. Zato se bo uvajanja novih vsebin in metod dela ob podpori šolskih timov, svetovalne službe in zaposlenih na Zavodu za šolstvo začela postopoma, in sicer od oktobra dalje.«

Zadnje obdobje so zaznamovale mednarodne povezave in izmenjave izkušenj. Kako vse te novosti vpletate v izobraževalni proces in kako boste na tem področju delovali v tem šolskem letu?

»Do sedaj je naša šola že sodelovala v enem izmed projektov Erasmus+, katerega glavni cilji je bil mednarodna izmenjava strokovnega kadra. V tem času smo se aktivno posvečali spoznavanju različnih šolskih sistemov, raziskovanju delovanja tujih šol ter vzpostavljanju stikov z učitelji iz tujine. Udeležili smo se mobilnosti na Irskem, na Finskem, v Italiji in v Španiji. Učitelji so izkušnje mobilnosti predstavili strokovnim delavcem na pedagoških konferencah.

Z novim šolskim letom vstopamo v nov Erasmus+ projekt, ki je namenjen tudi mobilnosti učencev. Izvajanje projekta smo si zastavili tako, da bomo znotraj pouka in različnih dejavnosti pri učencih razvijali

določena področja in učence peljali tudi na mednarodne izmenjave. Mednarodnih izmenjav se ne bomo samo udeleževali, ampak jih bomo tudi gostili. Tako imamo že dogovorjena dva obiska tujih učencev. Pričakujemo obisk čeških in italijanskih učencev. Dogovarjamo se, da bomo na obiska obeh šol šli tudi mi. V začetku šolskega leta imamo na šoli srečanje tima učiteljev, ki bo na projektu tudi aktivno deloval. Imamo zastavljene poti delovanja, ki pa jih bomo na srečanju še natančneje dodelali. Zato menim, da je danes še preuranjeno natančneje zapisati, kako bo naš nov petletni program potekal.«

Za samo uresničevanje ciljev izobraževanja je izjemno pomembna tehnična in digitalna opremljenost šole. V kolikšni meri v tem pogledu izpolnjujete pričakovanja sodobnega časa?

»Naše zgradbe so zgrajene v različnih časovnih obdobjih in seveda v skladu s takrat veljavnimi standardi. Vse štiri stavbe so zgledno vzdrževane in so bile v zadnjih letih deležne različnih obnov in adaptacij. V zadnjem času je bilo na šoli opravljenih nekaj večjih del: nova kuhinja na matični šoli, novi prostori svetovalne službe na matični šoli, postavitve centralnega ogrevanja s toplotno črpalko na podružnici Goče, nova oziroma sploh prva jedilnica na Gočah, nova razdelilna kuhinja na Gočah, nova fasada na goški podružnici, adaptirana fasada v Vrhpolju. Na vseh lokacijah imamo dovolj učilnic za izvajanje obveznega in razširjenega programa. Učilnice so lepe in opremljene z računalniki in projektorji. Leta 2020 je bilo v večini učilnic postavljeno tudi brezžično omrežje Eduroam. Na vseh lokacijah si učenci lahko izposodijo šolske knjige. Naša šola spada med osnovne šole, v sklopu katerih deluje tudi šolska kuhinja. V Vipavi pripravljena kosila razvozimo na podružnice, kjer jih v razdelilni kuhinji razdelimo med učence. Na vseh lokacijah imajo otroci možnost gibanja v šolskih telovadnicah in na zunanjih igriščih. V Vipavi nas je največ in občasno se v telovadnici matične šole soočamo s prostorsko stisko. V lanskem šolskem letu smo v Vrhpolju imeli 5 samostojnih oddelkov. Šola ni bila projektirana za izvajanje pouka v petih učilnicah. Zato smo zbornico preuredili v učilnico, zbornico pa predstavili v kabinet. Za izvajanje ur pomoči učencem koristimo vrtčevski kabinet. Ker imamo 5 samostojnih oddelkov in ker je prostor, v katerem je zbornica, premajhen, je fotokopirni stroj v kotičku na hodniku. Kar pa na samo izvajanje pouka nima vpliva. Vse učilnice imajo dovolj

svetlobe. V starem delu matične šole imamo dovolj kabinetov. Kakšen kabinet nam zmanjka v novem delu. Tam so trije kabineti za več kot 10 učilnic. Na matični šoli smo en mansardni prostor že preuredili v učilnico. Za jutranje varstvo, podaljšano bivanje in ure športa na matični šoli uporabljamo tudi večji prostor v mansardi.

Za izvajanje pouka potrebujemo različne didaktične in druge pripomočke. Kupimo vse pripomočke, za katere učitelji izrazijo željo.

Šola je digitalno dobro opremljena. Računalnike imamo tudi v zbornicah in v kabinetih. Na vseh lokacijah imamo tudi manjšo računalnico. Vsi računalniki niso novi. Nekateri med njimi bi zagotovo potrebovali posodobitev ali zamenjavo. Vendar šola dobi premalo materialnih sredstev za večje število zamenjav IKT opreme. Vsekakor pa stremimo k temu, da imamo v učilnicah projektor in računalnik in v primeru, da se kaj od tega pokvari, to tudi menjamo. Poleg računalnikov in prenosnikov razpolagamo še s tabličnimi računalniki, interaktivnimi tablamami in interaktivnima zaslonoma. Pri IKT opremljenosti smo šole v večji meri odvisne od razpisov Ministrstva za vzgojo in izobraževanje. V času šolanja na daljavo je bilo ugotovljeno, da šolam v Republiki Sloveniji zelo primanjkuje IKT opreme. Kar je bil tudi razlog, da smo v zadnjih dveh letih prejeli nekaj nove IKT opreme. Na matični šoli bo dolgoročno treba razmisliti tudi o posodobitvi omrežja.

V času, ki je sledil šolanju na daljavo, smo pri učencih zaznali prekomerno uporabo IKT tehnologije, predvsem telefonov. Pri pouku vsekakor uporabljamo prej omenjeno opremo. Vendar jo večinoma uporabljamo krajši čas in bolj za motivacijo. Izjema je uporaba projektorja za namen predstavitev vsebin. Menim, da je pred uporabo sodobne tehnologije potreben tehten premislek o načinu njene uporabe.«

Kaj bi sporočili učencem, staršem in zaposlenim ob začetku šolskega leta?

»Spoštovane učenke, učenci, starši in zaposleni.

Učenke in učenci, vi ste srce naše šole. Radovednost, ustvarjalnost, način razmišljanja in vaše ideje nas bogatijo in hkrati navdihujejo. V tem šolskem letu izkoristite vse dobre priložnosti za širjenje znanja in razvijanje pozitivnih osebnostnih lastnosti. Sprejmite izzive, ki vam bodo postavljeni, saj se skozi premagovanje ovir najbolj učimo in rastemo. Šolske ocene imajo

v današnji družbi velik pomen. Vendar so brez vloženega truda in učenja pričakovana po višjih ocenah velikokrat previsoka.

Starši, vaša podpora je dragocena. Hvala vam, ker verjamete v našo šolo in skupaj z nami delite odgovornost za uspeh vaših otrok. Z dobrimi dejanji in idejami ostani- te vključeni v delovanje šole. Zdravo so- delovanje in dobre povratne informacije

prispevajo k ustvarjanju boljšega učnega okolja za vse učence.

Učitelji, vi imate pomembno vlogo pri obli- kovanju prihodnosti učencev. Vaša strast do dela in predanost učencem sta izjemno dragoceni. Z vašim trudom oblikujete ne le znanje, temveč tudi vrednote naših učen- cev. Hvala vam za vaše nenehno priza- devanje za izboljšanje učnega procesa in

spodbujanje razvoja naših učencev.

Želim si, da se bomo v tem šolskem letu še tesneje povezali, si med seboj poma- gali, gradili spoštovanje in gojili dobre in pozitivne vrednote sodobne družbe.

Naj bo šolsko leto uspešno za vsakega iz- med nas.»

Pogovarjala se je Nataša Nardin

Jakob Grmek s Škofijske gimnazije Vipava zlat na Mednarodni ekonomski olimpijadi za srednješolce

Konec julija in v začetku avgusta je v Volosu v Grčiji potekala 6. Mednarodna ekonomska olimpijada; tako kot lani hi- bridno, kar pomeni, da je del tekmovalcev pripotoval v Grčijo, del je tekmoval na da- ljšavo. Tekmovalci so se na olimpijadi po- merili v treh preizkušnjah: individualnih tekmovalnih iz ekonomije in iz finančne pismenosti ter skupinskem tekmovalju v pripravi študije poslovnega primera. Član petčlanske slovenske ekipe je bil tudi Jakob Grmek, dijak Škofijske gimnazije Vipava. Poleg njega so ekipo sestavlja- li še: Živa Cvitkovič, Špela Gačnik in Žiga Groff z Gimnazije Bežigrad in Benjamin Gašperin z Gimnazije Kranj. Skupno so bili med 47 skupinami šesti in tretji v sku- pnem seštevku točk iz finančne pismo- sti. Posamično pa je Živa prejela bronasto kolajno, Špela, Žiga in Benjamin srebrne, Jakob pa se je (kot edini Evropejec) okril z zlatom. Na strani DMFA (Društvo mate- matikov, fizikov in astronomov Slovenije), organizatorja selekcijskega tekmovalja iz ekonomije, smo lahko prebrali, da je to soloh prva osvojena zlata kolajna na

mednarodni ekonomski olimpijadi za sre- dnješolce.

Jakob se je na priprave za ekonomsko olimpijado uvrstil skozi sito državnega tekmovalja iz finančne matematike, na katerega se je pripravil pod mentorskim vodstvom prof. Jane Kete.

Za Jakoba to ni prva olimpijada – del uspešne slovenske ekipe je bil že lani, ko je prejel bronasto priznanje in si zagotovo nabral pomembnih izkušenj, s katerimi je tlakoval letošnji uspeh. Za cilj si je letos zadal izboljšati lanski uspeh. »Ko pa so bili znani rezultati ekonomskega dela in re- zultati finančne pismenosti, se mi je zdelo, da imam možnost za zlato medaljo.«

V pogovoru, ki je potekal ob njegovi vrni- tvi domov, nam je malo поблиže predsta- vil sam ustroj tekmovalja. »Tekmovalje poteka v treh delih. Prvi dan se tekmuje v ekonomiji, drugi dan iz finančne pismo- nosti, tretji dan pa iz poslovnega primera. Poslovni primer se rešuje ekipno, ostale dele pa posamično. Reševanje poslovnega

primera traja neprekinjeno 24 ur. Letošnja tema je bila preučitev javno-zasebnega partnerstva pri izgradnji študentskega kampusa univerze v Volosu. Po koncu se rešitev primera predstavi komisiji.«

Prav pri poslovnem primeru je z vidika prednosti tovrstnih tekmovalj pridobil največ praktičnega znanja, kot so ocena trga, primerjava podjetja s konkurenco, načini trženja, analiza tveganj. »Druga pozitivna plat je tudi, da spoznaš per- spektivne ljudi z vsega sveta in nove kul- ture. Ogleдали smo si vas Portario in me- sto Volos, se peljali s turističnim vlakom po pokrajini Pelion. Seveda smo tudi za- plavali v morju. Izkoristili smo prednosti tekmovalja v živo, ki omogoča druženje z ostalimi tekmovalci iz različnih držav, spoznavanje kulture gostiteljske drža- ve in turistične ogleda. Hkrati pa se bolje spoznaš tudi s slovenskimi sotekmova- ci.«

Za izjemen uspeh slovenske ekipe so zagotovo zaslužni tudi mentorji: Tomaž Košir s Fakultete za matematiko in fiziko in Aleš Toman z Ekonomske fakultete; s slednje pa prihajajo še njihovi pomočniki: Tanja Istenič, Darija Aleksič in Damjana Kokol Bukovšek. Zagotovo pa je pomembna tudi medsebojna »kemija«. »Z ekipo

sem se odlično ujel. Že na pripravah v Rakovem Škocjanu smo postali prijatelji, odlično smo sodelovali tudi pri poslovnem primeru. Z mentorji in Špelo sem se poznal že od lanskega leta in smo se že takrat dobro ujeli«

Jakob Grmek v jeseni začneja interdisciplinarni študij računalništva in matematike v

Ljubljani. Kot eden najuspešnejših dijakov je bil na junijski zaključni prireditvi nagrajen s posebnim priznanjem ŠGV za izjemne dosežke pri prepoznavnosti šole. Na tem mestu se mu še enkrat zahvaljujemo in želimo, da mu nikoli ne ugasne iskrica radovednosti in želje po znanju.

Bojana P. Kompara

»Učitelj naj se ne boji vstopiti v pristen odnos z mladimi!«

Letošnje šolsko leto bomo na Škofjski gimnaziji Vipava pričeli z nekaj spremembami. Ena izmed pomembnejših je odhod Alojza Grahorja, dolgotnega pomočnika ravnatelja za šolo, v pokoj. Ob tem, tako zanj kot tudi za nas zelo pomembnem trenutku, smo našemu Lojzetu sodelavci zastavili nekaj vprašanj.

Lojze, vemo, da je bilo delo pomočnika ravnatelja celodnevna služba. Kako se spogleduješ z dejstvom, da bo od 1. septembra tvoj vsakdan popolnoma drugačen?

»Priznam, da sem bil z ustanovo zelo povezan. Pogrešal bom sodelavce in sodelavke, dijake in dijakinje pa tudi ustvarjalno okolje, ki je omogočalo uresničevanje novih idej (tudi mojih) na različnih področjih. Tiste skrbi za potek naslednjega dne ne bo več. Verjetno bo to največja sprememba, sicer pa mi ne bo težko zapolniti dneva. Po dolgi letih bo prišla na vrsto spet kakšna knjiga.«

Predstavi nam svojo študijsko in poklicno pot.

»Prva štiri leta sem hodil v osnovno šolo, ki je rojstna hiša Dragotina Ketteja. Hodili smo peš iz Smrija na Prem. Drugi del osnovne šole sem obiskoval v Ilirski Bistrici – peš do Prema in potem z avtobusom. Sledila je gimnazija v Postojni – s kolesom do Ilirske Bistrice in nato z vlakom v Postojno). Potem Fakulteta za matematiko v Ljubljani in magisterij iz matematike. Sledilo je osemnajst let poučevanja matematike v Postojni na srednji šoli, kjer sem bil dva mandata pomočnik ravnatelja in predstojnik gimnazije. Zadnjih 24 let pa je moje pedagoško okolje Škofjska gimnazija Vipava.«

Nato pa je sledila pomembna odločitev za selitev celotne družine iz Postojne v Ajdovščino. Kako ste to doživeli z družino?

»Srednja šola Postojna je imela in še ima krasen kolektiv ter veliko različnih programov. Ker je moja osnovna izbira gim-

nazijski program, kar je gotovo povezano z dobro izkušnjo iz časa, ko sem obiskoval postojnsko gimnazijo, sem se vključil kot učitelj matematike v kolektiv Škofjske gimnazije Vipava, ko se je le-ta razširila iz enega na tri oddelke. Sama selitev niti ni bila posebej stresna. Kolegi v Postojni so pomagali naložiti v vozila, prijatelji v Ajdovščini pa pomagali razložiti.«

Kaj ti je v dolini najlepše?

»Najlepši je utrip življenja, veliko zelenja, veliko vode, bližina hribov. Pa odprtost ljudi in odprtost naravnega okolja proti zahodu: nadaljevanje, hrepenenje, jutri bo nov dan ...«

Je bila odločitev, da boš učitelj naključna ali si to vedel od zmeraj?

»Izhajam iz kmečke družine. Naša kmetija je bila majhna. Oče in mama sta naju z bratom usmerjala v šolanje. Hvaležen sem jima za to, čeprav sta si verjetno želela, da bi kdo ostal na kmetiji. Že v osnovni šoli sem veliko pomagal sošolcem pri matematiki, udeleževal sem se tekmovanj. V

gimnaziji sem tudi veliko inštruiral, pa po pouku smo ostajali in sem sošolce ter sošolke dodatno učil matematiko. Spomnim se primerov, ko so sošolci, ki sem jih pripravljaval na popravni izpit iz matematike, dobili trojke in štirice. Tako da ja, izbira poklica in smer študija sta bila v meni, želel sem biti učitelj matematike. Svoj hobi sem združil s poklicem, kar želim tudi vsem mladim.«

Kot učitelj si vedno presegal okvirje nujnega in obveznega. Pod tvojim mentorskim očesom so dijakinje in dijaki ŠGV kot po tekočem traku osvajali prva mesta in zlata priznanja na državnem tekmovanju mladih raziskovalcev ter se uvrščali tudi na mednarodna tekmovanja. Od kod toliko žara za delo z mladimi?

»Da, res je. Trinajstkrat smo bili na državnem tekmovanju, dvanajstkrat zlati, enkrat srebrni, dvakrat na evropskem srečanju mladih znanstvenikov EUCYS. Kar 27 dijakov je prejelo zlato priznanje, dva srebrno. Mislim, da glavni razlog za to dodatno delo z mladimi izvira iz moje

mladosti. Izhajam iz brkinskega okolja, a sem skozi šolanje doživljal veliko spodbud ravno ob svojih učiteljih. V gimnaziji sem izdelal raziskovalno nalogo pod mentorstvom profesorice geografije in ob tehnični pomoči takratnega ravnatelja in tajnice. Mislim, da moramo kot učitelji opaziti nardarjene posameznike in jih popeljati malo višje. Drugi razlog pa je ta, da je matematika moja druga ljubezen. Pomembno je dobiti pravo idejo. Recept je: najti dobro idejo, opaziti, navdušiti, pomagati, da naredijo sami in delati, delati ... Vesel sem zadovoljstva dijakov, ko jim uspe.«

Ko si govoril o dijakih, o njihovih uspehih, rasti, izzivih, stiskah ..., smo pri tebi pogosto opazili solze v očeh. Povej nam, kaj je zate pomenilo delo z njimi?

»Vsakega uspeha, tako dijakov, dijakin kot sodelavcev se iskreno razveselim. Tudi uspeha šibkega dijaka na maturi. Malo sem tak, bolj čustven, malo pa verjetno izvira iz »moje zgodovine.« Kot pomočnik ravnatelja sem pogosto vedel za socialna ozadja in stiske posameznikov, ki jih seveda nisem prenašal na druge. V pedagoškem procesu se mi zdi dobro, da se razvije prava mera odnosa, tistega, ki potegne naprej, kjer je »medij« učna snov, kjer je zaupanje, kjer je graditev. In kjer je odnos pristen, je tudi kakšna solza.«

Leta 2016 si poleg učiteljske vloge prevzel tudi naloge pomočnika ravnatelja oziroma pedagoškega vodja na ŠGV. Kakšen je po tvojem mnenju dober pedagoški vodja?

»Pomočnik ravnatelja in hkrati pedagoški vodja vključuje veliko organizacijskega dela, kot so nadomeščanja, organizacije dogodkov ... in razvojno delo. Veliko izkušenj sem dobil že v prejšnji službi, znanje sem nadgradil z dodatnim izobraževanjem. Brez razumevanja in podpore žene Emilije tudi ne bi šlo. Sicer je moj moto za to področje »dajte mladini zdravega in zadovoljnega učitelja«, ki ga je širil profesor na fakulteti za matematiko France Križanič. Tako da je bilo moje glavno delo pomoč in podpora učiteljem, da svoje osnovno zahtevno poslanstvo opravljajo v kar najbolj urejenih pogojih. Pedagoški vodja pa mora imeti vizijo razvoja. Vesel sem, da nam je uspelo pripraviti vizijo šole. Brez vizije ne bi zmogli tako dobro izpeljati pouka v času epidemije.«

Za svoje delo si bil leta 2020 nagrajen tudi s Slomškovim priznanjem, ki ga Društvo katoliških pedagogov Slovenije podeljuje svojim članom za delo na vseh področjih

vzgoje in izobraževanja, istega leta te je nagradilo tudi Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije.

»Hvaležen sem kolegom iz obeh društev, ki so opazili moje delo. Sicer pa obe priznanji jemljem tudi kot priznanje sodelavcem, saj se brez njih ne bi mogel tako uresničiti.«

V času svoje pedagoške kariere si doživel veliko sprememb in reform. Katera reforma je bila po tvojem mnenju najboljša?

»Sam sem šolanje končal v gimnaziji. Ko sem se zaposlil, sem še učil v zadnjih letih obstoja slovenske gimnazije. Menim, da je bila najpomembnejša reforma v moji karieri ponovna vzpostavitev gimnazije. Mislim, da sedanji trenutek kliče k velikim spremembam v slovenskem izobraževalnem sistemu. Začeti bi morali pri vprašanjih: Kaj je znanje? S čim bi bilo dobro »opremiti« mlade, da bodo kos izzivom prihodnosti? Katere so tiste veščine, ki bodo mladim pomagale živeti in preživetiti?«

Kakšen bo torej šolski sistem čez 50 let?

»Ojej, to je dolga doba. Spremembe se bodo pokazale kmalu. Poklic učitelja bo ostal in bo še pomembnejši. Še bolj se bo povečala dostopnost do znanja in potreba po vedenju, kako se učiti, kako pristopati. V šolah bo manj učenja na pamet in učenja podatkov, ki so že dostopni, več bo učenja razumevanja in iskanja smisla. Obseg snovi pri posameznem predmetu se bo skrčil na temeljna znanja in spoznavanje osnovnih civilizacijskih pridobitev. Programe umetne inteligence bodo še izboljšali in bo potrebno razvijati veščine kritičnega mišljenja. Učitelj bo smiselno krmaril med klasičnim poukom in učenjem s pomočjo tehnologije. Dodani pa bodo novi predmeti o okolju, o življenju v sodobni družbi in preživetju. Formalno izobraževanje bo krajše, ker je prav, da mlad človek čimprej vstopi v delo. Vzpostavilo pa se bo veliko programov, ki bodo nudili dodatna znanja.«

Pomembno mesto ima v tvojem življenju vera. Si tudi vitez Božjega groba. Predstavi nam ta naziv in kaj ti pomeni.

»Vera mi pomeni veliko. Imel sem srečo, da sem lahko na Škofijski gimnaziji na naraven način živel tudi svojo vero. Takoj ob nastopu pomočniške funkcije sem začel z vsakodnevnimi jutranjimi srečanji učiteljev, ki so imeli prvo uro pouk. Pregledali smo pretekli dan in dogodke tekočega dne. Pripravil sem duhovno misel, običaj-

no iz dnevne božje besede. Zaključili smo s kratko molitvijo za blagoslov dneva.

Sam pa sem imel tudi milost, da sem odraščal in sobival z dobrimi duhovnimi voditelji. Zgledi in sopotniki na duhovnem področju so silno pomembni.

Vitezi božjega groba smo skupnost, ki deluje po vsem zahodnem svetu, in ima predvsem dve nalogi: omogočati duhovno rast posamezniku in finančno pomagati kristjanom v Sveti deželi. Vstop je možen le na povabilo. Ni pa to neka pomembna skupina, ki bi imela kakršenkoli vpliv. Naziv je bolj častne narave.«

Kako pa je tvoja skavtska izkušnja oblikovala način razmišljanja in delovanja tudi na šolskem področju?

»Nekaj let sem bil v Postojni aktivni skavtski voditelj. Pri skavtih sem izpopolnil način načrtovanja dela. Pa veliko je delovanja. In drugo. Baden Powel, ustanovitelj skavtov, je svoje delo z mladimi začel s skupinami dečkov, ki so bili na robu družbe. Tudi od tod izvira moja velika skrb za delo z mladimi iz socialno šibkejših okolij. Učitelji smo tisti, ki jim pomagamo vstopiti v svet. Pri skavtih sem dobil izkušnjo, da mladi naredijo čudovite stvari, ko jim odpremo prostor svobode in ga povežemo z odgovornostjo.«

V zadnjih letih si zelo vpet tudi v delo Državne maturitetne komisije. Kakšne so tvoje naloge?

»Nekaj let sem že član Državne komisije za matematiko na splošni maturi. Skupaj sestavljamo izpitne pole, pripravljamo seminarje za ocenjevalce, vodimo ocenjevanje, rešujemo ugovore. Najpomembnejša naloga, ki smo jo izvedli, je bila sprememba mature iz matematike. Uvedli smo dve izpitni poli: prvo brez računalna, drugo z računalom. Tako lahko preverjamo temeljna znanja iz matematike. V zadnjih letih sem glavni ocenjevalec, kar pomeni, da vodim ocenjevanje. Pri ocenjevanju nalog se pridobi veliko izkušenj, ki potem koristijo pri poučevanju, predvsem dobimo vpogled v to, kaj dejansko dijaki po štirih letih pouka znajo in katere so najpogostejše napake.«

Če bi lahko v času svojega delovanja na šoli spremenil eno stvar, katera bi to bila in zakaj?

»Škofijska gimnazija Vipava ima zelo omejen način financiranja, ki je vezan na število vpisanih dijakov. Ker želimo delovati katoliško, to je odprto do vseh, ki se želijo šolati, se zelo pogosto zgodi, da je v generaciji premalo vpisa, ki bi pokrili stro-

ške poučevanja. Nujno bi bilo potrebno poiskati načine in poti, kako zagotavljati sredstva, ki so pomembna za razvoj šole in ki bi omogočala normalno delovanje.»

Kdo pa je Lojze, kadar ni učitelj, mentor, član maturitetne komisije ...? Kaj ga veseli?

»Kot hobi bi lahko omenil le spremljanje, kaj je novega v matematiki. Sicer se veselim življenja z ženo Emilijo in družinami svojih treh hčera. Zetje in vnuki prinašajo novo mladost, nove izzive, nove radosti.«

Kaj bi bil tvoj napotek za kvalitetno vzgojno delo prihodnjim rodovom učiteljev?

»Vsak otrok, vsak mladostnik, ki nam je poslan, da je nekaj let naš sopotnik, je dar, za katerega sem kot odrasel odgovoren. Poučevanje je služba in poslanstvo. Vsak učitelj naj se dobro strokovno pripravi do te mere, da vidi svojo stroko nekoliko

iz razdalje in smiselno vključeno v ostale stroke in življenje. In pa, kar sem že omenil, naj se ne boji vstopati v pristen odnos z mladimi. V zmedo, tako zmedo znanja kot zmedo vrednot, ki jih ponujajo socialna omrežja, bo ravno trden učitelj, ki ve, kaj je znanje in kaj so prave vrednote, tudi moralne in duhovne, ki ima vizijo, tisti, na katerega se bodo lahko mladi zanesli. Biti učitelj bo pomemben poklic prihodnosti.«

Kateri dve (ali tri) stvari bi sporočil dijakom in dijakinjam?

»Predvsem bodite vztrajni pri spoznavanju resnice. Iščite argumente, ne nasedajte nepreverjenim informacijam in všečkom. Razločujte. Mislite s svojo glavo. Berite dobre knjige. Poiščite odraslo osebo/učitelja, ki je vredna zaupanja in se z njo pogovarjajte. Odpravite se na duhovno rast, ki omogoča, da se boste dvigovali. Če boste za prijatelja izbrali Jezusa, ne bo-

ste zgrešili.«

Kakšni so tvoji načrti?

»Kar je že nastavljeno, bo ostalo in verjamem, da bo dan, teden, leto napolnjeno. Z vnuki bom ponovil vrtec in osnovno šolo, tako znanje kot rekreacijo, skupaj z ženo osvojil kakšen srednjegorski vrh. Do izteka mandata bom še član državne komisije za maturo. Sledil bom novostim v matematiki in morda našel idejo za še kakšno raziskovalno nalogo. Načrtno bo treba poskrbeti, da se sposobnost pomnjenja ne bo prehitro in preveč zmanjšala. Med novostmi si želim branja knjig, zlasti z versko vsebino. In seveda prizadevanje v smeri, da bo raznih CT-jev in MR-jev čim manj.«

Lojze, hvala za ta intervju in za vse, kar si nam v teh letih dal. Srečno.

Sodelavci ŠGV

Poletje v VDC Ajdovščina - Vipava

V iskanju osvežitev

Vonj morja in božajoči sončni žarki, osvežitev ob reki ali na gorskem zraku. Zraven pa še obilo sproščenega druženja, smeha in klepetavega »kafetkanja«. Takšni so naši izleti in pohajkovanja. Letošnje poletje smo si jih privoščili obilo.

Ob morju, reki in bazenu

V Varstveno delovnem centru Ajdovščina – Vipava (VDC) smo se to poletje kar nekajkrat odpravili na Slovensko obalo. Včasih samo »potipat« morje, na sladoled in kavo ter pohajkovat v obmorska mesta. Večkrat pa tudi plavat. Posebej ljuba nam je Izola in kopališče Dva topola, ki se nahaja le korak od jedra tega starega ribiškega mesta. Bazen z morsko vodo in za invalide prilagojenim dostopom omogoča,

da vsakdo, ne glede na fizične omejitve, lahko in svobodno zaplava.

Za krajše osvežitve smo si privoščili »sko-ke« na letno kopališče Ajdovščina in se odpeljali do Idrijske bele.

Na gorskem zraku

Pred avgustovsko vročino smo pobegnili tudi malo višje. Posebej nas je 10. 8. 2023 navdušil obisk skakalnega centra Kovk. Po razmišljanju, da bi tudi sami poleteli, smo se odločili, da raje ostanemo na trdnih tleh.

Z zelenjavo iz naše »gredice«

Poletne popoldneve in vikende si radi po-

sladkamo s sladoledom, tiramisujem ali drugo sladico, ki si jo sami pripravimo. Seveda ne manjka niti sveža zelenjava. Z nekaj truda smo jo v naši bivalni enoti v Vipavi pridelali kar nekaj. Pridno zalivanje in skrb za naša zelenjavna korita se je obrestovala. Za »likof« vrtnarske sezone smo si v soboto 12. 8. 2023 slastne kumare in paradižnike privoščili na pikniku na domači terasi.

VDC Ajdovščina – Vipava na Vipavski trgatevi

Dobrodošli na naši stojnici

V okviru raznolikih aktivnosti v Varstveno delovnem centru Ajdovščina – Vipava (VDC) izdelujemo uporabne in lične izdelke. Tudi letos se bomo z njimi predstavili na prireditvi Vipavska trgatev.

Že tradicionalno bomo drugi vikend v septembru sodelovali na prireditvi **Vipavska trgatev** v organizaciji Zavoda za turizem

TRG Vipava. Izdelke, ki so plod našega ustvarjanja skozi vse leto, bomo predstavljali na stojnici na Vipavski tržnici v nedeljo, 10. 9. 2023 od 14. do 20. ure.

V VDC Ajdovščina – Vipava v okviru storitve Vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji dajemo poudarek ustvarjalnim delavnicam. Tako nastanejo mnogi uporabni in okrasni izdelki, namenjeni tudi za prodajo. Zlasti smo znani po izdelavi raznolikih voščilnic za vse priložnosti, tekstilnih izdelkih ter izdelkih iz gline.

Naši izdelki so prilagojeni različnim možnostim uporabnikov in v njih je veliko truda. Zato so unikatni in posebni v vsej svoji preprostosti. V njih se odražajo vrednote, ki jim sledimo: zlasti povezovanje uporabnikov in zaposlenih ter spoštovanje do dela in novih veščin ter drug do drugega.

Pri ustvarjanju se učimo potrpežljivosti in vztrajnosti. Iskriivo uresničujemo ide-

je. Zato so naši izdelki pristni, kot smo mi sami. Lahko si jih samo ogledate ali tudi kupite na naši stojnici pri Vipavskem parku v nedeljo, 10. 9. 2023. Dobrodošli!

Združeni tamburaši pričarali dalmatinski večer

V soboto, 8. julija 2023, je občinstvo napolnilo atrij dvorca Lanthieri in doživelo pravo morsko sprostitvev. Čudovit večer dalmatinske glasbe je pripravil tamburaški orkester, v katerem so se združili člani KD Vipavski tamburaši pod vodstvom Mete Praček Prašnikar in člani Glasbenega društva Tamburjaši pod vodstvom Karima Zajca.

Ideja o izvedbi skupnega poletnega koncerta se je porodila v septembru 2022, ko so združili moči in nastopili na koncertu ob 70. obletnici smrti Vinka Vodopivca, ki je veliko pisal tudi za tamburaške sestave.

Z odra so zazvene dalmatinske ljudske in pesmi znanih izvajalcev, kot so Oliver Dragojević, Vinko Coce, Dubrovački trubaduri, Klapa Maslina in drugi.

Združeni tamburaški orkester je medse povabil Klapo Mali grad iz Kamnika, ki je

dalmatinske melodije izvedla vokalno, kot je v tradiciji dalmatinske glasbe, in ob spremljavi tridesetčlanskega orkestra milozvočnih tamburic. Tamburaši in ubrani moški glasovi so popeljali na dalmatin-

ske morje kar okrog 700 zadovoljnih poslušalcev ter jim z glasbo in besedo slikali lepote Jadrana in smisla našega življenja, ki je ljubezen.

Del naše skupne ljubezni do lepote, ki ji

pravimo kultura, je tudi tamburaštvo, ki ima na naših tleh bogato zgodovino in je od decembra lani na pobudo Slovenskega etnografskega muzeja vpisano v Register nesnovne kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo.

Dalmatinske melodije so v prijetnem poljetnem večeru imele povezovalno moč, saj so združile nastopajoče na odru, navdušene obraze poslušalcev pod njim in tiste, ki so kot podporniki stali v zaodru: Občina Vipava in Zavod za turizem Trg Vipava, ki

sta sofinancirala projekt, Škofijska gimnazija Vipava, ki je odstopila sedeže in Jure Ferjančič z ekipo, ki je koncert ozvočevala.

Petra Bajc Curk

Nova sezona Nogometne šole NK Vipava

Pozno poleti in jeseni ponovno oživijo tudi nogometne zelenice. V Vipavi lahko na različnih igriščih srečamo male in velike nogometaše. O priložnostih, ki jih ponuja ta najpomembnejša postranska stvar na svetu tudi za naše otroke, je spregovoril vodja nogometne šole NK Vipava Jan Vidic.

Z novim šolskim letom se začne tudi nova sezona za vse selekcije v nogometni šoli NK Vipava. Koliko otrok bo letos treniralo v vašem klubu?

»Res je, z začetkom šolskega leta začnemo s treningi še z najmlajšo selekcijo U7, vse ostale selekcije pa so s treningi začele že v sredini avgusta. Tudi letos bomo predvidoma imeli v klubu preko 100 otrok, ki bodo razdeljene po starostnih kategorijah v 7 ekip.«

Pomembna je strokovna usposobljenost strokovnih delavcev oziroma trenerjev. Kako jih izbirate in koliko ustrezajo strokovnim merilom? Kje in kako se izobražujejo?

»Zelo smo ponosni, da imamo v našem klubu trenerski kader sestavljen iz mladih domačih fantov, ki so prve korake naredili v NK Vipava. To je za nas pomembno, ker želimo imeti motivirane trenerje, ki poznajo okolje in čutijo veliko pripadnost klubu. Kljub mladosti imajo vsi že ogromno trenerskih izkušenj, saj delujejo v našem v klubu že vrsto let in se vsako leto izpopolnjujejo in izobražujejo na predavanjih in šolanjih, ki potekajo v okviru MNZ-ja in NZS-ja. Vsi trenerji imajo pridobljeno potrebno trenersko licenco za vodenje določene starostne skupine. Veseli nas, da večina trenerjev že vrsto let ostaja zvestih klubu, saj se zavedamo, da imamo zelo dober trenerski kader, ki ga bi bilo v primeru odhodov težko nadomestiti. V letošnjem letu smo bili primorani opraviti le eno spremembo, in sicer zaradi upokojitve Egidija Paviča, ki se mu ob tej priložnosti iskreno zahvaljujem za vse znanje in izkušnje, ki jih je predajal otrokom in trenerjem.«

Po treningih sledijo, seveda, tekme v prvenstvu MNZ Nova Gorica. Kako uspešne

so vipavske ekipe na tem nivoju?

»Vse ekipe v našem klubu se udeležujejo tekm v okviru MNZ-ja, poleg tega pa še na različnih turnirjih po Sloveniji. V nogometnem klubu Vipava rezultati na tekmah nikoli niso bili primarnega pomena. Gre zgolj za številke, ki se čez teden, mesec ali leto pozabijo. Tekma je del trenažnega procesa, pokazatelj, kako se otroci skozi sezono razvijajo, katera znanja so osvojili na treningih. Napredek otrok, upoštevanje trenerjevih navodil na tekmi je za nas bolj v ospredju kot številčni rezultat. Na tekmah je najpomembnejše, da otroci uživajo, da vsi dobijo priložnost, da pokažejo svoje pridobljeno znanje. Želja je, da skozi tekme pridobijo samozavest za nastopanje, ne pa strah pred napako, ki bo pomenila poraz.

V veliki meri se izogibamo selekcioniranju igralcev na podlagi kakovosti z namenom doseganja rezultata, kar je za nekatere starše nerazumljivo, ampak dolgoročno je za razvoj otrok to zelo pomembno. Najpomembnejši rezultat za nas in tisti, na katerega smo lahko ponosni, je, da imamo člansko ekipo, ki je v večini sestavljena iz igralcev, ki so šli skozi trenažni proces v

mlajših selekcijah NK Vipava.«

Kje najmlajši trenirajo in kakšne pogoje za treninge jim lahko ponudite v NK Vipava?

»Pogoji so odlični, skoraj vedno imamo na razpolago štiri vedno dobro pripravljena nogometna igrišča, na katerih lahko trenerji izvajajo zastavljene treninge. Poleg glavnega stadiona ob Beli, koristimo še malo umetno travo, igrišče za škofijsko gimnazijo in vojaško igrišče. Pozimi in ob slabem vremenu koristimo še dvorane, kar nam omogoča nemotene treninge čez celo leto.«

Imate celo vrsto izkušenj in znanj na področju nogometa. Katera so vaša priporočila za male in velike igralce in igralko, da svoj čas namenijo temu ekipnemu športu?

»Skozi mojo kariero sem imel možnost igrati in trenirati nogomet na različnih nivojih, od reprezentančnega, poklicnega pa vse do najnižjega v MNZ-ju. Svojo nogometno pot sem končal zaradi poškodbe. Srečo sem imel, ker sem usklajeval šolo ob športu in sem se lahko po poškodbi zaposlil na drugem področju. Moje priporočilo je, da otroci v nogometu uživajo, da hodijo na treninge z veseljem po osvaja-

nju novega znanja in da dojemajo šport in nogomet kot igro, skozi katero bodo stkali nova prijateljstva, delovne navade in se socialno razvijali. V kolikor bo njihovo veselje do nogometa dovolj veliko, bodo znali vse aktivnosti prilagoditi temu, da treningov ne bodo izpuščali. Pravilno je, da imajo otroci željo in ambicije po nastopanju na višjem nivoju, ampak pot do poklicnega nogometaša je dolga. Potrebno je iti pazljivo in postopno skozi trenažni proces, brez preskakovanja. Veliko je talentov v Vipavi, ki so odhajali prezgodaj in so potem končali nogometno pot. Tega nas je najbolj strah pri vsakem otroku.»

Skozi leto bo poleg prvenstva tudi cela vrsta drugih dogodkov. Letos ste uspešno izpeljali prvi Vipavski turnir za mlajše selekcije. Boste s tem nadaljevali in dogajanje morda še nadgradili?

»Res je, letos smo prvič po dolgem času izpeljali Vipavski turnir, odziv prisotnih ekip je bil zelo pozitiven. Vse pohvale staršem, ki so nam pomagali pri organizaciji. Naša želja je, da s tem nadaljujemo in da turnir postane tradicionalen. Poleg nogometnega turnirja že nekaj let izvajamo tudi poletni nogometni kamp, v katerem se udeležuje vsako leto več otrok.«

Kako pa se vam nogometaši lahko pridružijo?

»Vpis novih nogometašev je možen skozi vse leto. Sprejemamo otroke vseh starosti, ne glede na predhodno znanje in jih potem razvrstimo v določeno starostno skupino. Imamo možnost tudi poizkusnega obdobja za tiste, ki niso prepričani, ali se bi vpisali ali ne. Ob tej priložnosti bi povabil vse otroke, ki jih nogomet zanima, da se nam pridružijo.«

Pogovarjala se je Nataša Nardin

Foto Natali Panič Nardin

Podnanaški planinci uspešno spisali še eno planinsko zgodbo

V soboto, 29. 8. 2023, je plac v Podnanosu za kratek čas še bolj zaživel. Postal je namreč zbirno mesto za odhod na 38. vzgojno-izobraževalni planinski tabor za osnovnošolske otroke in mladino Planinskega društva Podnanos na Jezerskem. Pomahali smo staršem v slovo in že se je začela vožnja. Po avtobusu se je razlegal otroški smeh, klepetanje in petje, v zraku je bilo čutiti pričakovanje, kaj nam bo prinesel nov teden na taboru, katere gore bomo osvojili in s kakšnimi aktivnostmi se bomo ukvarjali v taboru.

Kmalu po tem, ko smo prispeli in pojedli malico, smo se že odpravili na krajši pohod do kmetije Robnik. Najpogumnejši so se ob prihodu v tabor celo osvežili v reki Kokri, ostali pa so sodelovali pri ustvarjanju taborniške zastave. Zatem smo se dokončno razpakirali in pojedli večerjo, dan pa zaključili s spoznavnim večerom ob tabornem ognju.

Naslednje jutro planinci nismo vstali zgodaj, saj je bilo ponoči veliko dežja, ki naj bi trajal še vse jutro. Dopoldne smo tako ostali v taboru in izvedli planinsko šolo na temo prve pomoči, na delavnicah smo izdelovali obeske za ključke in zapestnice ali

se vključili v športne igre. Po kosilu nam je vreme dopustilo, da smo izvedli predvidene ture. Tretja, najmlajša skupina se je odpravila k cerkvi svetega Jakoba, druga na Potoško goro, prva pa na Goli Vrh.

V ponedeljek je dan potekal po ustaljenih tirnicah. Zjutraj smo se odpravili na pohode: tretja skupina na Roblekovo planino in Jezerski vrh, druga na Jenkovo planino in Goli Vrh, prva pa na Storžič. Popoldne sta se prva in druga skupina udeležili predavanja planinske šole na temo planinske opreme, potem pa sta ustvarjali z modelirno maso in se naučili novo športno igro. Zvečer smo izvedli tradicionalni krst novih udeležencev tabora, pred spanjem pa smo si ogledali še film Košarkar naj bo.

V torek smo imeli prost dan, kar pomeni, da nismo osvajali vrhov, ampak smo se ukvarjali z drugimi planinskimi aktivnostmi. Začeli smo s planinsko šolo na temo prehrane v gorah, nadaljevali z orientacijskim pohodom okrog tabora, pri katerem so otroci, razdeljeni v skupine, iskali točke in se pomerili v različnih nalogah, od plezanja na drevo z varovanjem do planinskega kviza, poznavanja gorske narave ... Popoldne je sledila planinska šola

o nevarnostih v gorah in plezanje, zvečer pa nas je obiskal domači župnik Tomaž in daroval mašo za planince. Po večerji smo se zaradi nevihte umaknili v garažo bližnje turistične kmetije Olipje in si prav tako ogledali film.

V sredo smo se spočiti odpravili novim izzivom naproti. Mlajši dve skupini sta osvojili Češko kočo, najstarejši pa so nadaljevali pot proti Ledinskemu vrhu. Popoldne je sledila planinska šola na temo priprave na turo, obiskal pa nas je tudi predstavnik GRS Jezersko in nam predstavil njihovo delovanje.

V četrtek smo kljub slabšemu vremenu na poti uspešno opravili še zadnjo turo. Prva skupina se je povzpela na Kokrsko sedlo, druga na Dom na Kališču, tretja pa na Jenkovo planino. Zvečer smo se zaradi neugodne vremenske napovedi preselili v garažo bližnje turistične kmetije in tam prenočili. Organizirali smo zabavni večer in dan zaključili z ogledom filma.

Petkovo dopoldne je prav tako minilo v garaži, kjer smo priredili turnir v namiznih igrah, medtem ko je del odrasle ekipe pospravljalo tabor. Popoldne smo se preselili

v kulturno dvorano na Zgornje Jezersko. Uspelo nam je narediti celo krajši sprehod in se razgledati po okolici. Dan smo zaključili z zaključnim večerom in željo, da bi se lahko normalno in predvsem varno vrnili domov.

V soboto nas je razveselila novica, da nas bodo v konvoju s pomočjo gasilcev, Gorske reševalne službe in Civilne zaščite prepe-ljali v Preddvor, od koder nas bo avtobus

odpeljal nazaj v domače kraje in tako se je z varnim prihodom domov zaključil še en planinski tabor PD Podnanos.

Ob koncu gre zahvala na prvem mestu otrokom za udeležbo ter njihovim staršem za zaupanje. Hvala tudi celotnemu odraslemu osebju iz PD Podnanos, ki pomaga pri organizaciji in izpeljavi tabora in temu namenijo velik del svojega prostega časa ter svoje delo opravlja srčno. Nenazadnje

velik hvala tudi donatorjem in sponzorjem, katerih pomoč je vedno dobrodošla.

Kljub temu, da se je letos konec planinskega tabora odvil nekoliko drugače kot običajno, smo si tudi tokrat nabrali nove izkušnje, se kaj novega naučili, utrdili ali spletli prijateljstva in kar je najbolj pomembno – ustvarili spomine, ki jih bomo zagotovo še dolgo hranili v svojih srcih.

Jerneja Trošt za PD Podnanos

PD Podnanos – izlet v tujino 2023 – Maglič v Bosni in Hercegovini

Letos se je Planinsko društvo Podnanos po nekajletnem premoru ponovno odpravilo na tradicionalni izlet v tujino. Pod vodstvom Sandija Nabergoja in Marka Nabergoja smo se odpravili v Bosno in Hercegovino, v Sarajevo in južni del ob meji s Črno goro. Tam smo se skupaj s sarajevskim Planinskim društvom Zlatni ljiljan, s katerim PD Podnanos sodeluje že 10 let, povzpeli na najvišji vrh BiH – Maglič (2386 m).

Pot smo začeli v Podnanosu, z avtobusom smo se sredi noči odpravili na dolgo pot, ki je v dobri družbi več kot 40 udeležencev prav hitro minila.

Že isto popoldne se nam je v Sarajevu pridružil nekaj članov Planinskega društva Zlatni ljiljan in skupaj smo se odpeljali do planine v Romaniji in se od tam po dveh različnih poteh odpravili do razgledne točke na vrhu Crvenih stjen. Prvi del skupine se je na vrh povzpел po zelo lepi in atraktivni ferati Sokolov put, ki je bila z razgledi in zanimivimi plezalnimi detajli ter visečimi mostovi nedvomno nepozabna izkušnja za vse. Na vrhu nas je pričakal še drugi del skupine, ki je do cilja prišel po pohodniški poti. Po postanku pri planinski koči smo nadaljevali z vožnjo v Goražde. Tam smo se s skupino bosanskih planin-

cev sprehodili do dvojnega mosta na reki Drini, ki je v vojni za osamosvojitve služil za transport ranjencev. Po nekaj skupnih fotografijah smo povečevali in prisluhnili predstavitvi o medsebojnem sodelovanju našega in bosanskega društva. Stojan in Marko sta nas v sliki in besedi spomnila na vse vzpone, ki sta jih društvi že izpeljali skupaj – tako v Sloveniji kot v Bosni pa tja do Turčije. Upamo, da bo takih srečanj v prihodnjih letih še več.

Naslednji dan nas je čakal vzpon na Maglič pod vodstvom vodnikov iz PD Zlatni ljiljan. Zgodaj zjutraj smo vstopili v narodni park Sutjeska in šli skozi največji evropski pragozd – Perućica ter se ustavili na razgledni točki, ki nudi pogled na slap Skakavac.

Za pot na vrh smo lahko izbirali med različnimi smermi – polovica se nas je odločila za vzpon po bolj zahtevni, varovani poti do vrha, nekateri pa so se odločili za daljšo in malo manj tehnično zahtevno pot. Ne glede na to, katero pot smo izbrali, pa smo bili na vrhu vsi zadovoljni in si med sabo čestitali za osvojeni cilj. Gora je nudila odlične razglede tako na bosanska kot na črnogorska hribovja ter na našo naslednjo destinacijo – črnogorsko Trnovačko jezero, kamor se je en del naše skupine odpravil že zjutraj. Spust v dolino je bil dolg, vstopili smo v Črno goro in po približno dveh urah hoje prišli do jezera, kjer smo se osvežili in pot nadaljevali nazaj do izhodišča. Pred večerjo smo obiskali še Tjentište, kjer stoji spomenik padlim borcem v bitki na Sutjeski. Naš voznik Rok nam je povedal nekaj o tej zelo pomembni bitki in predstavil nekaj zgodovine tragičnih dogodkov, ki so se med 2. svetovno vojno dogajali v teh krajih. Ko smo po dolgem dnevu prispeli do Sarajeva, smo se nekateri odločili še za večerni sprehod po mestu. Z nami je bil tudi predavatelj in pisec strokovne gorniške literature Jani Bele, ki je v soorganizaciji PD Podnanos in PD Zlatni ljiljan izvedel predavanje za Planinsko zvezo Bosne in Hercegovine.

Sarajevo smo si boljše ogledali naslednji

dan. Dopoldan smo se najprej sprehodili po Baščaršiji in mimo glavnih znamenitosti: džamij, katedrale, prizorišča Sarajevskega filmskega festivala, Akademije lepih umetnosti in Skenderije, vse do slovenskega veleposlaništva, kjer sta nas sprejela veleposlanik Damijan Sedar in njegov namestnik Zvone Žigon. Predsednik PD Podnanos Boštjan

Nabergoj in predsednik KS Podnanos Stojan Vitežnik sta veleposlaniku podelila protokolarna darila. Po srečanju z njima smo se poslovili od Huseina Šabića in Zakirja Šogolja iz društva Zlatni lilijan in se jima zahvalili za vso pomoč pri organizaciji, prijaznost in gostoljubje, ki so nam ga pokazali v teh treh dneh. Čas kosila smo izkoristili na Baščaršiji, kjer smo po-

jedli, kupili spominke in se še zadnjič pred odhodom domov sprehodili po mestu. V zgodnjem popoldnevu smo se odpravili nazaj proti Sloveniji in vsi prijetno utrujeni in polni lepih spominov varno prišli domov.

Maša Sorta

Upokojenci na avstrijskem Koroškem

V drugi polovici avgusta, natančneje 21. 8., smo se vipavski upokojenci odločili, da preživimo en dan malo drugače.

Zjutraj smo zapustili našo Vipavo in se zapeljali v malo višje ležeče kraje. Naš cilj je bil obisk Minimundusa, Šentvida ob Glini in Baškega jezera. Če na kratko opišem prikaz znamenitosti v Minimundusu ali svetu v malem, tu vidimo 159 znamenitosti iz več kot 40 držav z vsega sveta. Te so narejene v razmerju 1 : 25 iz originalnih materialov, kot je bazalt, peščenjak ali marmor. V novozgrajenih prostorih so na voljo interaktivne pustolovske postaje, kot je potovanje po Kitajskem zidu v štiri dimenzionalni projekciji, hitra vožnja z mini cooperjem, interaktivni globus za male in velike, nogometni kviz, fantazijsko potovanje okoli sveta in še kaj.

Šentvid na Glini je prekrasno urejeno mestece, ki je bilo nekdanje glavno mesto Koroške. Do leta 1518 pa je bil tu sedež koroških vojvod.

Avstrijo lahko imenujemo tudi dežela tisočerih jezer. Ustavili smo se malo nad turkizno modrim Baških jezerom, ki ima na sredini zelen otoček. Žal do jezera nismo

mogli, saj imajo do tam dostop le lastniki parcel. Ustavili pa smo se pri znamenju, od koder se lepo vidi del jezera in naredili fotografski spominček.

Ob povratku v Vipavo smo se ustavili v Naklem, kjer smo se malo okrepčali.

Glede na to, da ura ni bila prepozna in so

bili naši člani kljub celodnevni pohodovanju kar v dobri formi, smo jim pripravili kratek kviz iz vsebine izleta. Priložnostne nagrade nam je pripravila FAMA Vipava, za kar se jim iz srca zahvaljujem.

Mirjam Graovac, predsednica DU Vipava

19. tradicionalni spominski pohod s tragičnim koncem

Pohod veteranov in članov ZB NOB in OZVVS Ajdovščina - Vipava po poteh spomina in opomina iz obdobja 1941-1945 in 1991 z Nanosa na Triglav

Kot da bi usoda tako želela, v lanskem letu je med pohodom iz Ankarana na Triglav v bolnišnici po hudi bolezni preminil njihov član in podpredsednik ZVVS Slovenija tovariš Danijel Božič iz Komna, je tokrat še globlje zarezala v naše vrste.

Ob zaključku zadnjega dne pohoda z Nanosa na Triglav je srce izdalo našega tovariša Stanislava Rovtarja - Staška iz Kamenj, izjemnega prijatelja in člana pohodne skupine Nanos - Triglav.

Njegova zvezda je zažarela 27. 4. 1957

prav na dan ustanovitve OF in na dan obeleženja bitke na Nanosu nekaj deset let in več poprej ter nam tragično ugasnila na 19. pohodu 8. 7. 2023.

Potek pohoda!

Pohod smo začeli v nedeljo, 2. 7. 2023, izpred Vojkove kočice na Nanosu ob 5. uri zjutraj in zaključili v soboto, 8. 7. 2023, na Rudnem polju na Pokljuki. Vse dni pohoda je ta potekal normalno kot vsa leta poprej. Vendar kljub temu brez hude vročine in močnih nalivov dežja v posameznih dneh pohoda ni šlo!

Prvi dan smo v žgočem soncu zaključili v naselju Žapuže pri Ajdovščini. Pred tem

sta nas v športnem parku na Gradišču pri Vipavi pričakala nekdanji župan Občine Vipava Ivan Princes in sedanji župan Anton Lavrenčič. Prav Ivan mi je ob prvem pohodu leta 2005 izročil občinsko zastavo. In od takrat jo vsako leto, tako kot zastavo občine Ajdovščina, s ponosom razpnejo na vrhu naše domovine, na vrhu Triglava. Obema se iskreno zahvaljujem za pomoč pri izvedbi pohoda, enako tudi Bojani Curk ter Natali Panič Nardin. Oskrbniki športnega parka Tura sem kot vodja pohodnikov predal v spomin dotrajan pohodni čevelj, iz katerega menda že raste rožica. Še posebej se zahvaljujem županu Občine Ajdovščina Tadeju Beočaninu za vso pomoč pri izvedbi pohoda.

Naslednji dan smo iz Žapuž zgodaj zjutraj nadaljevali pot mimo izvira Hublja skozi zaselek Gorenje po Resljevi poti mimo kapelice in križišča na Dolu (Predmeja) do pokritega »jurčka« na piknik prostoru.

V dežju smo nadaljevali po cesti mimo Lokev, Čepovana in drugi dan zaključili na koncu Čepovanske doline v tamkajšnji Taborski hišici.

Tretji dan zarana smo se v jasni modrini odpravili mimo Mosta na Soči v Tolmin do Tolminskih korit. Popoldan nas je pot vodila pod Javorco na planino Polog. Pripravili smo si nahrbtnike za visokogorje in se na tem mestu poslovili od spremljevalne ekipe s kombijem. Po izredno strmem pobočju vojaške steze smo prispeli do lovske kočice Na Vrtilih, kjer smo tudi zaključili tretji dan pohoda. Zahvaljujemo se lovčcem LD Tolmin za nudeno zavetje.

Naslednji dan se je dež okrepil in začetek pohoda sem prestavil za eno uro. Po razjasnitvi nas je že takoj čakal močan vzpon po vojaških ridah iz prve svetovne vojne na prelaz Prehodci. Z vstopom v visokogorje Julijskih Alp smo se preko Bogatinskega sedla odpravili do kočice pod Bogatinom.

Pozno popoldan je priletel helikopter z nekaj 500 kg zalog. Združili smo moči in pomagali skrbniku prenesti materialna sredstva v shrambo kočice. Seveda smo bili s strani skrbnika primerno nagrajeni. V večernih urah so prispeli naši prijatelji pohodniki iz Radovljice na Triglav in skupaj smo zaključili dan.

Peti dan smo ponovno v rahlem dežju skupaj s pohodniki iz Radovljice nadaljevali pot mimo sedmerih Triglavskih jezer in preko težjega vzpona čez Hribarice do doma Planika pod Triglavom. Ta dan je bil najtežji in najdaljši. Med nekaterimi pohodniki je že bila vidna utrujenost, saj so kilometri za nami naredili svoje in noge niso bile več tako močne kot prve dni. Pozno popoldan, pred 18. uro, smo v mrazu, megli in dežju le prisopihali v kočico. Skupaj s pohodniki iz Radovljice, Kopra in Cerja smo se veselimo srečanja, ki smo ga utrujeni skupaj zaključili v večernih urah.

Šesti dan je bilo nebo jasno z mrzlim ozračjem. Čakala nas je ura in pol vzpona na vrh Triglava. Pripravljali sem si plezalno opremo, ko sta me dva izmed pohodnikov opozorila na slabo počutje. Na moje presenečenje se jima pridružil tudi pokojni Stanislav Rovtar. Z veliko mero spoštovanja do nastale situacije sem se odločil, da bo skupina ostalih pohodnikov odšla

na vrh, jaz kot vodja pa bom ostale vodil po lažji poti okrog Triglava do Kredarice. Najmlajšemu med nami sem predal občinsko zastavo s predhodnimi varnostnimi napotki za vzpon na vrh in povratek ter z besedami, da se vidimo na Kredarici.

V nadaljevanju se je tako tudi zgodilo. Skupina, ki sem jo določil, je uspešno prišla na vrh in srečno zaključila dan s snidenjem na Kredarici. Sledilo je druženje vseh pohodnikov iz različnih smeri, tako kot običajno vsako leto, ter proslava na Kredarici. Zaradi utrujenosti dveh pohodnikov sem po proslavi z njima s helikopterjem odletel na Pokljuko v tamkajšnji vojaški objekt, da bi tam prenočili. Pred tem sem ostalim, ki so ostali na Kredarici, dal jasna navodila za varen povratek na Pokljuko.

Tragično jutro, 8. 7. 2023, ob 8. uri!

Vstal sem, kot se za gornika spodobi že zgodaj zjutraj, z namenom, da pripravim vse za srečen povratek pohodnikov, ki so ostali na Kredarici.

V družbi članov Društva veteranov SEVER iz Kopra, Nove Gorice, Sežane in Komna sem ob 8. uri prejel klic našega pohodnika Marjana Vidmarja, da je Stanislav obnemogel ter da ga oživljajo. V tistem trenutku se je za začel najdaljši dan mojega življenja. Minute so bile neskončno dolge. Helikopter z reševalci je bil v kratkem času na mestu reševanja.

Stanislav Rovtar - Staško se je molče, brez najmanjše pripombe ali predhodnih težav, ustavil na poti med Vodnikovim domom in 350 m pred krajšim vzponom na Studorski preval ter se zgrudil. Marjan, ki je bil za njim, ga je pridržal in položil na tla, da se ne bi še dodatno poškodoval. Žal je po skoraj enourni reanimaciji okrog osme ure zjutraj preminil.

Stanislav Rovtar - Staško

Z žalostjo in z grozo smo morali sprejeti to dejstvo, ki se je zarezalo globoko v zavest vsakega izmed nas.

Proslava na Rudnem polju – Pokljuka ob 13. uri!

V naši pohodni skupini smo kolebali, ali naj se proslave udeležimo ali ne.

Po prepričevanju vodstva organizacijskega odbora smo na proslavi z mimohodom s težkim srcem le sodelovali do konca.

V organizacijskem odboru smo na prapor privezali črn žalni trak in v špalirju z ostalimi pohodniki prikorakali z žalnim korakom na prireditveni prostor. Sledil je uradni začetek in nagovor voditeljice programa o tragičnem dogodku z enominutnim molkom v njegov spomin. Tudi slavnostni govornik minister za obrambo Marjan Šarec se je še posebej z imenom in priimkom dotaknil pokojnega ter izrekel globoko sožalje in sočustvovanje do svojcev in nas pohodnikov.

Po proslavi smo se vsi pohodniki Nanos - Triglav odpeljali s Pokljuke proti domu oziroma naravnost do svojcev v Kamnje, kjer je Stanislav bival.

Od Staška smo se poslovili v domačem kraju 13. 7. 2023 popoldne na tamkajšnjem pokopališču. V čast pokojnega so se pogreba poleg domačinov udeležili skoraj vsi pohodniki iz celotne Slovenije, iz Ankarana, s Kuma, iz Radovljice, s Cerja, iz Kanala, Kopra, celoten organizacijski odbor iz Radovljice in veteranske domače organizacije OZVVS ter OZ NOB Ajdovščina - Vipava.

Zahvaljujem se vsem, ki so nam ob težki izgubi pomagali in sočustvovali s svojci pokojnega.

Za zaključek lahko omenim to, da je pokojni Stanislav preminil na lepem kraju s pogledom na bohinjske gore ter v lepem sončnem vremenu. Večkrat mi je kot strasten gornik omenil, da če že mora nekoč na drugi svet, potem naj se to zgodi prav tam. Pogrešali bomo njegovo odločno besedo in odrezav pogum z bodrenjem, ko je bilo najtežje, katerega je med pohodnike vnašal na vseh 19-ih pohodih.

Še posebej pa poleg s svojci sočustvujem tudi z njegovimi sopohodniki in vaščani, kakor tudi s Planinskim društvom in Kamniško sekcijo, do katere je imel pokojnik posebno spoštovanje.

Valter Likar, Štabni vodnik, Vodja pohodnikov Nanos - Triglav

Mlada karitas Koper priskočila na pomoč ljudem na poplavnem območju

Začetek meseca avgusta smo vsi nemo opazovali, kaj se dogaja ljudem na severovzhodu Slovenije. Napovedi res niso bile dobre, ampak nihče ni pričakoval, da se bo zgodilo nekaj tako hudega. Že takoj v začetku naslednjega tedna so se mladi združili in se odločili, da priskočijo na pomoč pri čiščenju. Prijavili smo se v bazo na Slovenski karitas in prav kmalu so nas poklicali in nam sporočili, da se bomo odpravili v Vrbje. Hitro smo stopili v akcijo. Na voljo smo imeli en kombi, a kaj kmalu smo videli, da bo premalo. V soboto, 12. 8., se je v Vrbje odpravilo 30 mladih prostovoljcev. Velika HVALA trem prevoznikom, ki so nam brezplačno oddali v najem kombije. Ko smo prispeli v zbirni center, nas je toplo sprejela Škofijska karitas Celje. Gospod Matej Pirnat nas je razporedil in vsak se je odpravil na svoj konec. Trije kombiji so se tako odpravili v Luče, kjer so pomagali čistiti gospe Angelci in njenemu možu. Že cesta do njih je bila kaskaderska. Srečevali so vojaška vozila, ki so se s težavo prebijala do odročnih, od sveta odrezanih kmetij. Fantje in dekleta so hitro poprijeli za lopate in pomagali iz spodnjih prostorov odvažati blato in mulj. Gospodar je s solzami v očeh razlagal, kako je potekalo tisto usodno jutro. Težava so bili tudi plazovi, saj so zaradi preveč razmočenega terena hitro drseli prosti hišam in hlevu. Na srečo mu je še pravočasno uspelo rešiti živino, ki se je pasla na bližnjem travniku. Vsa krma, ki jo je gospodar imel, je bila pod vodo. Bale sena so ustvarjale jezove. Kmalu je jez popustil in voda je še bolj neusmiljeno drla proti hišam in odnašala ceste in vse, kar je srečala na poti.

Drugi del ekipe pa smo se odpravili v Male Braslovče in Letuš, kjer smo ljudem delili

bone, ki jim bodo vsaj malo olajšali stisko. Bolj kot boni pa je bil pomemben osebni stik in pogovor. Bilo je veliko objemov, joka, pretresljivih zgodb, molitve in tudi smeja. Presenečene smo bile ob pozitivni energiji vaščanov. Nad njihovo povezanostjo. Delovali so kot družina. Ves čas so se spodbujali, si pomagali, se pogovarjali. Nekdo od vaščanov nam je rekel: »Glejte, postavljali smo si ograje, zidali zidove, sadili žive meje, ciprese, se ločevali eden od drugega, da smo imeli mir. Vsak na svojem koščku zemlje. Poglejte sedaj, mej ni več, vsi smo se povezali, postali smo prijatelji.« Veseli so bili našega obiska. Marsikdo nam je rekel, da je Karitas v tem tednu že tretjič pri njih na obisku. Hvaležni so bili, da smo z drugega konca Slovenije prišli na pomoč v teh težkih časih. Ko smo iskali naslove, nas je ves čas spremljal vonj po fekalijah, vse je bilo v blatu. Tam, kjer je sonce močnejše sijalo, pa se je dvigoval prah, ki je bil prepojen z raznimi drugimi snovmi. Težko je bilo poslušati težke zgodbe, ki so nam jih zaupali vaščani. Zgodilo se nam je tudi, da smo iskali hišo, ki je žal ni bilo več. Gledali smo strugo reke Savinje, ki se je vila v svoji strugi in si poskušali predstavljati, kaj se je dogajalo tisti petek. »Vse je zgodilo v parih urah, ma kaj urah, minutah,« nam je še vedno pretresen povedal eden od vaščanov. Pokazal nam je tudi posnetek, kako hitro je voda zalila njegovo hišo. Ni bilo časa za umik. Gasilci zaradi deroče vode niso mogli do njih. Ko se je reka malce umirila, so jih reševali skozi okna vrhnjih prostorov. Gospa nam je povedala, da si je v sobi napihnila blazino za primer, če bi jo reka odplavila. »Grozno je bilo poslušati bučanje vode okrog hiše in poke, ko so drevesa in ostali predmeti zadevali ob fasado hiše.« Na srečo se je voda

hitro umaknila, a škoda tako na nepremičninah kot vrtovih je bila ogromna. Še večja stiska pa je bila v srcih ljudi. Težko priga-

rana hiša je bila v nekaj minutah uničena. »Glejte, voda je segala 40 cm nad stikalom za zvonec. Gospa, vi, ki ste manjše rasti, bi bila cela pod vodo,« mi je povedal gospod.

Dan je zelo hitro minil. Sončno nebo brez oblačka ni bilo niti malo podobno petkovemu nebu, ko se je pričela groza za vse vaščane. Hvaležni Bogu, da nas je zbral na kup, da smo lahko opravili svoje poslanstvo, ki je pomoč ljudem v stiski. Čas je bil še za skupno srečanje pred odhodom domov, da smo si podelili zgodbe. Le kombi mladih s Slapa se je odpravil v gasilski dom v Luče, kjer so darovali sušilec, ki so ga fantje kupili.

Pot proti domu je potekala v tišini. Vsak je sam pri sebi predeloval zgodbe, se poskušal postaviti v vlogo ljudi. Na plan je prišla tudi utrujenost, ki pa je bila prepletena s prijetnim občutkom, občutkom, da smo lahko pomagali, da smo lahko poslušali. Spoznali smo ogromno ljudi, ki nam bodo ostali v prijetnem spominu. Hvaležni, da je Slovenija majhna država, da smo Slovenci srčen narod, da znamo v takih situacijah stopiti skupaj in si pomagati. Danes že razmišljamo, kdaj bi se spet lahko zbrali in odšli na pomoč. Ljudje nas še vedno potrebujejo.

Hvala Mladi karitas, da se je tako hitro odzvala vabilu, da je znala prisluhniti stiskam ljudi in da jim ni bilo težko tako lepe sobote preživeti delovno, v blatu, smeteh, vodi in težkih zgodbah.

Tatjana Rupnik

Nota solidarnosti

Po zamisli in vabilu društva Hospic Ajdovščina, ki ga uspešno vodi Katarina Črmelj, smo se v poznem nedeljskem popoldnevu, 20. 8. 2023, sestali v prelepem ambientu rimskih ostalin in parku z obzidjem iz rimskega obdobja, ki daje Ajdovščini tisto čudovito patino, ki jo je ustvarila zgodovina in ljudje, ki jo znajo ohranjati in spoštovati.

V tem lepem parku smo se sestali vsi

predsedniki humanitarnih društev in organizacij občine Ajdovščina in okoliških občin. Kar je zelo prav in bi moralo postati stalnica vsaj enkrat letno. Vsa društva veže isti skupni cilj – pomagati ljudem, ki živijo v vseh mogočih razmerah in stiskah in jih zaznamujejo bolezen, alkoholizem, diabetes, avtizem, umiranje. Izmenjali smo izkušnje. Vsak deluje v svojem društvu, vsi pa delujemo z veliko dobre volje

in občutka za sočloveka in njegove stiske, pomaga namreč že to, da ljude vedo, da v težavah niso osamljeni, v teh nevarnih razmerah, ko na svetu ni več tako, kot je nekoč bilo, ko nas požirajo ogenj, poplave in nam narava na vseh področjih izstavlja račun za malomarno preteklost.

Prav zato je skrb za bližnjega in naše skupne težave neprecenljivega pomena. Predsedniki vseh humanitarnih društev s tankočutnostjo za človeškost razumemo in izvajamo vse dobro za svoje člane in pomoči potrebne.

Sonja Groznik

Društvo sladkornih bolnikov Ajdovščine in Vipave

Lokostrelsko srečanje članov Društva TIGR zgornje Vipavske doline

Av gust, čas dopustov, počitnic in sprostitve po lastnih željah in zamislih. V nedeljo, 13. 8. 2023, smo se člani TIGR Primorske zgornje Vipavske doline kot že več let doslej zbrali na lokostrelskem strelišču nad vasjo Budanje, na zelenem travniku, ki ga kot dobra mati objema gozd vseh mogočnih dreves in grmičevja. Vse je prelepih bogatih barv, kajti letos ni pomanjkanje dežja.

Streljanje z lokom, bogat piknik in posvet o delovanju društva je bil namenjen predvsem novim članom ter podmladku, da se poveselejo in razumejo, v kakšno društvo vstopajo, da v Društvu TIGR ni prostora za politiko in pritlehnosti, pač pa za odgovorno delovanje v spomin tigrovcem tistega časa pod fašizmom in ohranjanje čistosti njihovega upora 25 let težke dobe vseh nas Primorcev.

Naj pripomnim, da vedno več ljudi razume pomen ohranjanja spomina in se vključujejo v društvo.

Sonja Groznik

Prvi oratorij v župniji Vipava

Tekom tretjega tedna v avgustu smo prvič organizirali tridnevni oratorij v Vipavi, ki je potekal med 16. in 18. avgustom.

Voditeljici in vipavski vikar so ob pomoči vipavskega župnika ter župnije Vipava letos zbrali na kup animatorje in tako izpeljali izjemen dogodek, ki nam bo nedvomno ostal v lepem spominu.

Iz vipavske župnije in okolice se je zbralo šestnajst animatorjev, ki smo v teh treh dneh zgodbo svetnice Estere predstavili sedeminosemdesetim otrokom.

Kraljica Estera je svetnica, ki je tvegala svoje življenje za svobodo in življenje

svojega ljudstva. Ta svetnica nam je lahko velik zgled požrtvovalnosti, pobožnosti in skrbi za soljudi.

Prvi dan smo pri katehezah govorili o Esterini lepoti, ki se skriva tudi v vsakem izmed nas. Otrokom smo predajali zavedanje o tem, da je prav vsak človek na svoj originalen način lep in se mora svoje lepote tudi zavedati. V drugem dnevu smo govorili o postu, kot enem najpomembnejših načinov duhovne rasti, saj se preko

njega zavedamo stvari, za katere moramo biti hvaležni. Hvaležnost je bila tako tema zadnjega dne. Slednja je pomembna predvsem zato, da stvari ne jemljemo kot samoumevne.

Vzdušje je bilo pozitivno in polno življenja, za kar se zahvaljujemo tudi vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli k izvedbi oratorija.

Jakob Domenik, animator

In memoriam

Prelat Franc Kralj

25. 12. 1929 – 19. 8. 2023

V torek, 22. avgusta, na god Device Marije Kraljice, smo se v Logu pri Vipavi poslovili od »ene zadnjih velikih legend srednješolskih ustanov v Vipavi«, kakor se je v svojem govoru izrazil Vladimir Anžel, ravnatelj vipavske Škofijske gimnazije.

Prelat Franc Kralj je desetletja deloval kot profesor v vipavskem Malem semenišču in upokojeni župnik na Slapu pri Vipavi. V zadnjih letih zaradi starosti in bolezni sicer nekoliko odmaknjen od oči javnosti je prof. Kralj tekom svojega dolgega in plodovitega življenja kot duhovnik, zgodovinar, profesor, predstojnik, arhivar in raziskovalec močno zaznamoval zgodovino Koprške škofije, Vipavske doline, tukajšnjega malega semenišča in mnogih oseb, ki jim je oznanjal evangelij in predajal znanje.

Rodil se je 25. decembra 1929 v Ligu nad Kanalom ob Soči, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo, pozneje pa videmsko in goriško gimnazijo. Leta 1947 je vstopil v Bogoslovno semenišče in se vpisal na

Železomašnik Franc Kralj na Slapu oktobra 2022

Teološko fakulteto. Petnajst let pozneje, leta 1962, je zaključil tudi študij na Filozofski fakulteti, in sicer na Oddelku za zgodovino in zemljepis. Leta 1952 je bil v Ljubljani posvečen v duhovnika.

Od leta 1953 pa vse do preloma tisočletja, je prof. Kralj spremljal nastanek ter začetne težave Malega semenišča v Vipavi, njegovo ukinitve, ponovno odprtje,

ustanovitev Srednje verske šole in preoblikovanje v sodobno Škofijsko gimnazijo Vipava. V tem času je pomagal tudi po vipavskih župnijah, leta 1973 pa se je ustalil na Slapu, kjer je župnikoval kar 44 let, vse do leta 2017, ko je tam slavil tudi diamantno sveto mašo, častitljivih 65 let mašništva. Od leta 2018 je bival v Šempetru, na Slap pa se je vrnil lani, ko je slavil še 70 let mašništva. Iz šempetrske bolnišnice je

prejšnjo soboto mirno odšel pred obličje Njega, ki mu je služil vse svoje življenje.

Kot profesor in predstojnik Srednje verske šole in semenišča v Vipavi je pomagal pri izobrazbi in vzgoji več kot 500 dijakov, od katerih jih je več kot 200 izbralo duhovniški poklic. Njegovi dijaki znajo povedati, da je vedno znova pri pouku zaprl od oblasti odobreno zgodovinsko knjigo, jo postavil na stran in z rahlim nasmeškom priporočil, naj to berejo kar doma, ter pribil: *»Jaz pa vam bom povedal, kako je dejansko bilo.«* Njegovi dijaki, med katerimi jih nekaj njegovo pedagoško delo nadaljuje prav na vipavski gimnaziji, vedo povedati, da so ga z odprtimi očmi (in usti) poslušali ne samo učenci, ampak tudi mimoidoči profesorji, ki so se ob odprtih vratih učilnice včasih skrivaj naslonili na zunanjo steno in prisluhnili, dokler jih niso klicale druge zadolžitve. Njegovo delo z mladimi je tako zapisano v spomin mnogih, tudi mnogih duhovnikov, ki danes službujejo širom Slovenije.

Prelat Kralj je bil tudi izjemno plodovit pisec, raziskovalec, predvsem pa pronicljiv zgodovinar. Objavil je več temeljitih razprav predvsem s področja zgodovine Škofije Koper. Svoje članke in svoja dela je objavljaval v Slovenskem biografskem leksikonu, v Družini in Ognjišču, v Cerkvi v sedanjem svetu in v Okrožnicah Škofije Koper. Vsi njegovi strokovni spisi in prevodi veljajo za temeljita znanstvena dela. Ni bil le znanstvenik, temveč je njegove sodelavce in dijake navduševal tudi njegov osupljiv spomin, ki ga ni povsem zapustil proti koncu življenja. Za desetletja nazaj je poznal svoje sodelavce, dijake in župljane, z imeni in zgodbami, ki se za imeni skrivajo.

Kakor je njegovo življenjsko delo, v katerem so se prepletali poklici pedagoga, duhovnika in zgodovinarja, v homiliji ob njegovem pogrebu povzel koprski škof

Sveta maša za pokojnega prelata Kralja v Logu - Foto Robert Ferjančič

Slovo od pokojnega prelata na Slapu - Foto Robert Ferjančič

Jurij Bizjak in nekdanji sodelavec v Vipavi: *»Kateri njegov dijak se ne spominja njegovega silnega znanja in njegovih globoko domišljenih in enako uravnoveženih razlag zgodovine in zgodovinskih dogodkov? In kateri njegov župljan na Slapu se ne spominja njegovih skrbno pripravljenih nagovorov in njegovih očetovskih nasvetov in spodbud? Modro in prijazno je vodil župnijsko skupnost, vedro in pogumno je poučeval in vzgajal dijake, prijateljsko in vljudno je vabil in sprejemal svoje vrstnike župnike in predstojnike.«*

In res: prof. Kralj se je pred leti znašel v bolnišnici, kamor ga je hodil obiskovat in mu nosil sveto obhajilo tudi nek mlad diakon, ki je šele dobro stopal na pot duhovništva. Še ko je bil na bolniški postelji, ves slaboten in zelo omejen v komunikaciji, je prof. Kralj izražal *»Blagost in tankočutnost, plemenito osebnost in res kraljevski značaj,«* kakor se je na pogrebu izrazil škof Bizjak. Ker možnosti za zgodovinske lekcije ni bilo, pa je bil za mladega diakona toliko večji poduk osupljiva pobožnost in zaupljivost, s katero je oslabei prelat prejel sveto obhajilo, pa tudi leta pozneje, ko je bival v šempetrskem domu za ostarele duhovnike, tega istega mladeniča, že duhovnika, nikoli ni pozabil vprašati, kako gre Škofijski gimnaziji in njegovim nekdanjim župljanom.

Takšen in memoriam zapis bi pravzaprav morali posvetiti marsikomu, predvsem duhovniku, ki se poslovil s tega sveta. Je pa zgodba prelata Kralja vendarle nekoliko posebna, posebej navdihujoča v današnjem času. V pismih, ki jih je zadnja leta namenjal svojim nekdanjim faranom, je večkrat pozival, naj *»ohranjajo izročilo naših prednikov,«* skozi svoja predavanja pa

kot izučen zgodovinar opozarjal, da nepoznavanje, pokvečenje in predvsem pozaba zgodovinskega spomina ne peljejo daleč. Pedagogi bi si lahko za zgled vzeli njegovo milino, ki se je znala spremeniti tudi v jasno in trdo besedo, kadar je bilo to potrebno. Vsakemu duhovniku je lahko – skupaj z mnogimi pastirji, ki so v našem narodu delovali skozi prejšnje stoletje – zgled vdanega, tihega in zanesljivega služenja tistim, ki smo jim kot duhovniki poslani. Omeniti bi bilo treba še jekleno voljo pri doseganju zaželenega cilja, če samo pomislimo, koliko težav materialne narave, nezaupanja v Cerkvi in predvsem ovir s strani oblasti je bilo potrebno prebroditi od leta 1952, ko je vipavsko Malo semenišče odprlo vrata. Pričevanje o vsem tem je zahvaljujoč moderni tehnologiji in izvrstnemu novinarskemu delu ohranjeno tudi skozi pokojnikovo pričevanje, ki si ga lahko ogledate na <https://365.rtvsllo.si/arhiv/pricevalci/174434868>.

Pokojnemu prelatu Francu Kralju naj Vsemogočni nakloni večni mir pri sebi, mi pa se radi spominjamo in – dokler so še z nami – obiskujemo tiste, ki so nas *»pripeljali do pravičnosti,«* *»da bodo kakor zvezde za vso večnost«* (Dan 12,3).

Gabriel Kavčič, vipavski vikar

Slovo od pokojnega prelata Kralja pred loško baziliko - Foto Robert Ferjančič

David Bratož, direktor Zavoda za turizem TRG Vipava:

»Turizma v občini ni brez njenih občanov.«

Prvega avgusta ste tudi uradno zasedli mesto direktorja Zavoda za turizem TRG Vipava. Kakšen je bil ta dan?

»Prvi delovni dan je potekal po mojih pričakovanjih in načrtih. Gre predvsem za spoznavanje okolja, ljudi, projektov, pretekega poslovanja in obstoječega načina dela. Seveda je v prvih dneh vedno veliko informacij, ki si jih mora človek po svoje urediti, pretehtati ter razmisliti o bodočem delovanju. Gre predvsem za usklajevanje potreb, želja in idej iz okolja s svojimi pogledi in vizijo bodočega poslovanja.«

Verjetno ste tudi v preteklosti v turizmu videli izzive, nenazadnje so bili tudi vaši projekti, ko ste vodili Razvojno agencijo ROD, pogosto povezani prav s turizmom. Kako vidite sebe v vlogi snovalca in usmerjevalca turizma v naši občini?

»Veliko projektov je bilo na nek način res povezano s turizmom. Mnogi med njimi so bili dejansko »pionirski« in nanje imam zelo lepe spomine, saj je vladala pozitivna energija med deležniki in zelo ciljno usmerjeno delovanje. Čeprav je takih projektov mnogo, naj omenim le dva taka.

Med prvimi tovrstnimi projekti v Sloveniji je bila zagotovo ustanovitev Konzorcija Zelen, s pomočjo katerega smo dvignili prepoznavnost Zelena in drugih lokalnih sort na zelo visok nivo. Zelen je tudi po tej zaslugi danes iskana in cenjena sorta.

Drugi tak »pionirski« projekt je bil organizacija festivala Okusi Vipavske, kateri je trenutno prepoznan kot eden izmed najpomembnejših dogodkov v Vipavski dolini. Oba projekta sta že polnoletna, kar je zagotovo znak njune kakovosti.

Omenjena projekta sem omenil zato, ker želim poudariti, da bi rad s takim delom nadaljeval tudi v občini Vipava.

Projekta sta namreč nastala po principu »od spodaj navzgor«, kar pomeni, da je osnovna ideja oziroma potreba nastala v okolju. Različni deležniki so izrazili potrebo po nečem novem, boljšem. Skupaj s njimi pa smo oblikovali rešitev (projekt) ter ga z vsakim letom nadgrajevali.

S tem želim tudi predstaviti videnje svoje vloge v razvoju turizma v občini Vipava.

SNOVALCI turizma smo vsi deležniki v okolju. Proces snovanja mora biti kontroliran in sistematiziran, da izlušči tiste

aktivnosti in projekte, ki bodo nosile vlogo razvoja turizma v bodoče. V tem procesu se zagotovo vidim v vlogi USMERJEVALCA oblikovanja turizma in tudi skrbnika bodočega razvoja turizma v naši občini.«

Se vam zdi, da je potrebno razvoj turizma načrtovati ali ga prepustiti toku ponudbe in povpraševanja?

»Vedno je več poti. Omenili ste le dve skrajnosti. Sam sem bolj pristaš načrtovanj, ki mora izhajati iz danosti v okolju. Ob pogledu na trenutno stanje turizma in turistične miselnosti v naši občini mislim, da je dolgoročno načrtovanje pravi ukrep.«

Kakšne oblike oziroma vrste turizma imajo pri nas realno priložnost za razvoj?

»Dejansko so že napisane v Strategiji razvoja turizma vipavske doline na območju občin Ajdovščina in Vipava 2016 – 2030. Dokument sem imel čast oblikovati skupaj s svojimi bivšimi sodelavkami v Razvojni agenciji ROD ter deležniki v okolju. Dokument je bil napisan z namenom, da usmeri razvoj vseh deležnikov v skupno smer in nam jasno kaže skupni cilj. Lahko bi jo imenovali »biblija« razvoja turizma v občinah Ajdovščina in Vipava. Vsak, ki se ukvarja s turizmom, bi jo moral poznati in ji slediti, ne glede na to, koliko mu je vsebina všeč, oziroma koliko mu je všeč tisti, ki jo je napisal. Dejansko gre za usmeritev, ki smo jo oblikovali skupaj, ki ji sledimo skupaj in jo lahko tudi spremenimo skupaj. Dokler je skupaj ne spremenimo, pa

turizem v naši občini sloni na (citiram po omenjenem dokumentu):

Temeljna področja delovanja do leta 2030:

- Področje razvoja in trženja enotne destinacije Vipavska dolina.
- Področje razvoja človeških virov, izobraževanja in raziskav.
- Področje izboljšanja turistične infrastrukture.
- Področje razvoja treh stebrov turizma Vipavske doline.

Ti trije temeljni stebri pa so:

- 1. Razvoj turizma, ki bo slonel na aktivnem preživljanju prostega časa v neokrnjeni naravi (»aktivni turizem«).
- 2. Razvoj turizma, ki bo slonel na vinu in kulinariki Vipavske doline (»gastronomski turizem«).
- 3. Razvoj turizma, ki bo slonel na kulturni dediščini in naravnih vrednotah Vipavske doline (»dediščinski turizem«).

Mislim, da bi morala večina deležnikov v turizmu poznati ta dokument in mu slediti. Do sedaj smo na nekaj področjih že naredili dobre korake v pravo smer, na kar nekaj področjih pa nas čaka še veliko dela. Pri tem bi izpostavil predvsem izboljšanje turistične infrastrukture.«

Kako pomembno se vam zdi povezovanje deležnikov, ki lahko sooblikujejo vipavsko turistično zgodbo?

»Najbolj pomembno. Dejansko so deležniki tisti, ki ustvarjajo turistično zgodbo. Brez njih turizma ni. Imajo pa različni deležniki različne poglede in interese. Te je potrebno najprej slišati, si ustvariti celovito podobo, poglede uskladiti in usmeriti delovanje v smeri skupnega imenovalca. Turistično zgodbo je potrebno oblikovati sistematično in usmerjeno, v nasprotnem primeru prevlada anarhija.«

Naj bo naša zgodba edinstvena ali se je mogoče zgledovati po dobrih praksah doma in na tujem?

»Da bi lahko oblikoval nekaj edinstvenega, izjemnega, mora človek imeti veliko znanja in izkušenj. To znanje in izkušnje lahko (in tudi mora) pridobi tudi na osnovi dobrih praks doma in v tujini. Seveda se te dobre prakse največkrat ne morejo v popolnosti prenesti v lokalno okolje. Pri snovanju edinstvene zgodbe mora zgodba izhajati iz okolja. Prav zato je lahko edinstvena in neponovljiva.«

Velik problem pri razvoju turizma je neprimerna infrastruktura v vaseh, zlasti pa pomanjkanje nočitvenih kapacitet. Kako vi vidite te težave ter kako jih je mogoče rešiti?

»Kot sem že omenil, je to področje, kjer nas čaka še veliko dela. Rešitev ni hitra in enostavna. Infrastruktura v vaseh je zagotovo pereč problem. Kljub temu ne morem reči, da nočitvenih kapacitet v občini ni. Nočitvene kapacitete obstajajo, so dobro razpršene po celotni občini in večinoma so vsaj v poletnem času dobro zasedene. Večja količina nočitvenih kapacitet

bi zagotovo omogočala prihod in predvsem bivanje večjega števila turistov. Pri razvoju teh kapacitet pa moramo aktivno sodelovati vsi deležniki, od katerih mora vsak opraviti svoj del naloge. Občina se mora po svojih močeh potruditi izboljšati osnovno infrastrukturo v vaseh, predvsem pa pripraviti dokumente (OPN ...), ki bodo omogočali in spodbujali zasebno gradnjo. Zavod za turizem ter ostali deležniki moramo ciljno tržiti destinacijo in s privlačno ponudbo privabiti čim več gostov. V povečanju števila gostov pa morajo nenazadnje zasebniki videti poslovno priložnost ter investirati v kakovostne nastanitve. Za rast manjših zasebnih nastanitvenih kapacitet se ne bojim, menim pa, da v naši občini primanjkuje predvsem večji kakovosten nastanitveni objekt, ki bi lahko nočil večje število gostov. Že vrsto let govorimo o hotelu v Vipavi. Žal zaenkrat še ni bilo investitorja, ki bi videl v tem dovolj veliko poslovno priložnost za izvedbo investicije. Vsi skupaj se moramo truditi, da bomo to poslovno priložnost ustvarili.«

Najbolj pomembno pa je verjetno soglasje občanov, da si turizem želimo. Kako je mogoče pozitivno vplivati na javno mnenje pri razvoju turizma?

»Turizma v občini ni brez njenih občanov. Če občani vidijo v turizmu in obiskovalcih le breme in nadlogo, potem je boljše, da turizma ni. Če od turizma nič nimamo, potem je boljše, da ga ne razvijamo. Ko bo večina občanov ugotovila, da je turizem lahko dober vir osnovnega ali dodatnega zaslužka ter možnost za zaposlitev, si ga

bo zagotovo želela. Zaslužek pa je odvisen samo od tega, kaj in koliko znamo in smo sposobni gostu ponuditi in tudi prodati. V občini že imamo ponudnike, ki znajo ponudbo dobro tržiti. Namesto da smo jim nevoščljivi, jih raje posnemajmo, se od njih učimo in skušajmo tudi sami priložiti svoj »lonček.«

V nove priložnosti ste vstopili s celo vrsto zamisli. Katera je morda najbolj drzna?

»Bolj kot o idejah in zamislih bi rad govoril o viziji in ciljih. Posamezne ideje in zamisli so samo kamenček v mozaiku tlakovanja poti do cilja. V občini moramo najprej oblikovati vizijo in cilje. Sam imam zelo jasna stališča o tem, vendar bi rad najprej slišal stališča deležnikov, kako vidijo bodoči razvoj turizma v občini in predvsem, kaj lahko vsak od njih pripomore k temu. Vse preveč se namreč vsi ukvarjamo s tem, kaj bi morali narediti drugi. Če pa že želite eno drzno idejo, bi se mogoče lahko zgledovali po dogodku, ki se odvija vsako leto v puščavi Nevada v ZDA - <https://burningman.org/event/>. Sredi puščave vsako leto za 1 teden umetniki iz različnih področij vzpostavijo mesto. To je polno umetniških vsebin, dogodkov ipd. Dogodek oziroma mesto vsako leto obišče na tisoče ljudi. Podobno bi mogoče v prihodnosti na »vetrnem polju« v Vipavi vzpostavili mesto in organizirali dogodek, ki bi pripeljal množico ljudi iz celega sveta. Čeprav bi to bilo v manjšem obsegu, se mi kljub temu poraja vprašanje, ali smo dovolj odprti za tak dogodek in ali si tega sploh želimo.«

Pogovarjala se je Nataša Nardin

Spoštujmo tiste, ki še obdelujemo našo zemljo

Vipavsko zemljo so meliorirali in komasirali v letih 1970 do 1985. Površine takratnih lastnikov so spremenili v cenilne enote. Iz teh enot so vsakemu lastniku odbili deset procentov za poljske poti in jarke. To pa še ni vse. Vzdrževanje vseh poljskih poti in jarkov na terenu komasacij in melioracij moramo plačevati lastniki zemljišč vsako leto, enako tudi vzdrževanje jarkov, ki jih pa čistijo vsako drugo leto in to zelo malomarno in neodgovorno. Taka so dejstva in obveza lastnikov teh zemljišč. In kako se počutimo lastniki teh zemljišč v letu 2023?

Poljske poti na tej lokaciji danes niso več poljske, ampak javne, saj po njih vozijo tudi avtomobili, motoristi, kolesarji, celo tovornjaki in tuji avtodomi. Tu se najdejo lovci, ribiči, sprehajalci vseh vrst s psi ali brez njih, tujci z avtomobili, športniki in še bi lahko naštevali. Med

njimi je veliko takih, ki ne ločijo, kaj je moje in kaj je naše. Težko prigarani pridelki vse bolj izginjajo v last neznanjih ali pa celo znanih ljudi. To opazimo vsak dan lastniki obdelanih vrtov, njiv, travnikov, sadovnjakov, rastlinjakov in podobno. Ta prostor ni puščava in na vsakem koraku lahko vidimo pridelke, take in drugačne. Našteti uporabniki naših poljskih poti velikokrat parkirajo na prostoru za mostičkom, tik ob reki Vipavi. Tu se pečejo čevapčiči, ražnjiči in praznuje razna slavlja. Ob takih in drugačnih prilikah se ta prostor spremeni v parkirišče in gostišče, ki nima javne označbe za take dejavnosti.

Da vse to še ni dovolj za motenje privatne posesti naše orne zemlje, je pred kratkim Krajevna skupnost Vipava postavila tik ob reki Vipavi še štiri klopce, ki bodo nudile še večjo možnost za »roboto« pridelane hrane, sadja in

zelenjave v tem prostoru. Take klopce spadajo v parke in ne med orno zemljo. Dejanske učinke te lokacije pa bomo občutili lastniki bližnjih obdelanih površin, ki so namenjene pridelavi domače hrane. In prav ta je v poplavi tuje hrane vsak dan bolj iskana. Za postavitev teh klopi ima Krajevna skupnost dovolj površin tudi v samem naselju v Vipavi. Njena skrb ni, kje bodo postavljene klopce ob reki Vipavi na območju meliorirane zemlje v privatni lastni vipavskih domačinov. Ti plačujemo za svojo posest državi vse davke in prispevke. Eni si lahko privoščijo vse, druge pa pozna oblast samo, ko je treba plačevati davke. Pa pravijo, da smo pred zakonom vsi enaki! Zato bi morale v takem primeru posredovati občinske redarske službe. Pa jih od nikoder ni!

Magda Rodman, Vipava

Poletje v Vipavi

Poletje se izteka in napočil je čas najbolj pomembnega dogodka pri nas, trgatve oziroma b'ndime.

V Zavodu za turizem TRG Vipava smo letos v poletnih mesecih zabeležili največ francoskih turistov. Poleg tega so se organiziranih vodenih ogledov Vipave, ki v poletnem času potekajo ob sredah in sobotah, udeležili tako domači kot tuji gostje.

Pod naslovom Poletje na vipavskem se je v poletnem času zvrstilo kar nekaj prireditvev v občini Vipava.

Sklop poletnih dogodkov v atriju dvorca Lanthieri je odprl Gianni Rijavec z Godalnim kvartetom. Prisluhnili smo Romantičnemu koncertu pod zvezdami. Poleg tega pa je atrij dvorca zaživel ob akustičnem koncertu skupine MI2. S pra-

Gianni Rijavec z Godalnim kvartetom

vim dalmatinskim vzdušjem so nam postregli Vipavski tamburaši in Tamburjaši skupaj s klapo Mali Grad.

Edini slovenski komik z doktoratom iz matematike Uroš Kuzman nas je v monokomediji Profesor Kuzman mlajši nasmejal in popeljal na ekskurzijo po spominih na piflanje, plonkanje, pisanje in špricanje.

Res lahko rečemo, da je bilo poskrbljeno za vsak okus.

Dobrodošli doma

V soboto, 1. julija, smo v Vipavi gostili prav poseben dogodek imenovan Dobrodošli doma. Dogodek je tradicionalni praznik Slovencev iz domovine, zamejstva in izseljenstva. Na različnih prizoriščih v Vipavi se je odvijal pester program: razstave, delavnice in igre, plesna delavnica, nastopi solistov, duetov, zborov, folklornih skupin. Večer se je zaključil s koncertom Adija Smolarja.

V sklopu Dvorišnih koncertov so se zvrstili kar štirje. Prav vsak je bil nekaj posebnega, saj smo lahko slišali repertoar od baroka pa do 21. stoletja.

Šagra na Slapu je potekala v znamenju 800 let prve omembe vasi. Obiskovalci so si poleg ostalega dogajanja in ponudbe lahko ogledali gledališko predstavo in se zabavali s skupino ZOO Band.

V vaškem jedru Podnanosa smo si v junjskem večeru ogledali komedijo Boeing Boeing.

Na Gočah je vedno zabavno, pa tudi poučno. Tudi v poletnem času so pripravili

Mojca Štoka (Moya) in Jan Baruce (Yan Baray)

veliko aktivnosti za vse starosti in okuse. Udeležili smo se lahko različnih delavnic, vadb, otroških iger in tudi koncertov.

Se vidimo na Vipavski trgatvi.

Zavod za turizem TRG Vipava.

MI2

Venčki na Gočah

Napovednik dogodkov

K D A J	K A J	K J E	O R G A N I Z A T O R
8. 9. 2023 ob 20.00	Dalmatinski večer: Tomislav Bralić in klapa Intrade <i>Vipavska trgatev '23</i>	atrij dvorca Lanthieri	Turistično društvo Lanthieri
9. 9. 2023 ob 19.00	Skupina Twoja mama, Hamo & Tribute 2 Love <i>Vipavska trgatev '23</i>	atrij dvorca Lanthieri	Zavod za turizem TRG Vipava
10. 9. 2023 14.00–22.00	Vinski sejem, kmečka tržnica, predstava in delavnica za otroke, Ansambel Gregorja Kobala ... <i>Vipavska trgatev '23</i>	atrij dvorca Lanthieri, Lanthierijev park	Zavod za turizem TRG Vipava
16. in 17. 9. 2023	VI_LO_PA_ZE_VA - festival konec poletja	Grad Lože	Kulturno društvo Von Leitenburg
30. 9. 2023 ob 19.00	Veseloigra “Friš'n zrak”; Gledališka skupina Rodik	Dvorana OŠ Goče	Krajevna skupnost Goče
4. 10. 2023 ob 18.00	Otroška predstava ob Tednu otroka	Dvorana OŠ Goče	Krajevna skupnost Goče

Pripravil: Zavod za turizem TRG Vipava.
Nekateri dogodki so plačljivi, povprašajte pri organizatorju.

Vinarski muzej – sprehod skozi preteklost Vipavske

Vinarski muzej v Vipavi se nahaja v šestih kletnih prostorih obnovljenega gospodarskega poslopja Lanthierijevega dvorca. Je posebna razstava, ki so jo oblikovali v Goriškem muzeju in zanjo tudi skrbijo. Avtor razstave v Vinarskem muzeju je dr. Borut Koloini.

Vinarski muzej v Vipavi je muzejska zbirka, zasnovana na dveh oseh. Prva os predstavlja razvoj vinogradništva in vinarstva v Vipavski dolini skozi dolgo časovno obdobje, druga pa tehnološke procese in delovne postopke od vzgoje sadik vinske trte, priprave tal in vzgoje vinogradov, predelavo grozdja v vino in kletarjenje in nenazadnje tudi kulturo pitja vina. Razvoj vinogradništva na Vipavskem primerja s sočasnimi dogajanjem v bližnji in daljni okolici in tako izpostavlja njegovo povezanost in vpletenost v splošni zgodovinski okvir. Muzej nagovarja obiskovalce s predmeti, ki so prosto stoječi v prostoru in v vitrinah. Ob njih so svetlobni panoji, na katerih so besedila in fotografije, ki razstavne eksponate povezujejo v pripoved o razvoju stroke in obiskovalcu pojasnjujejo širši pogled na zgodovinsko dogajanje.

Obiskovalci razstave najprej spoznajo ljudi, ki so prinašali in širili novo znanje, poglede ter orodja in tudi današnjo moderno tehnologije v Vipavsko dolino, na Kranjsko, Primorsko in s tem na Slovensko nasploh. Prvak med njimi je vsestransko razgledan duhovnik Matija Vertovec (1784 – 1851), ki je Slovencem na podeželju je prinašal znanje in napredek. Spoznate pa, seveda, tudi ostale izjemno pomembne osebnosti, ki so zaznamovale življenje na Vipavskem.

V drugem delu prvega prostora je predstavljeno vinogradniško orodje in pripomočki, različne škropilnice, prašilniki za žveplo, motike in kopače. Med pripomočki je tudi kotel za kuhanje žganja, zadnji tehnološki postopek pri predelavi grozdja, ki je hkrati simbol upiranja italijanski državi pred drugo svetovno vojno in s tem protipol šolskim spričevalom v italijanskem jeziku.

Vipavska vinarska zadruga iz leta 1894 je predstavljena na panoju. To je prva zadruga, ki je združila vinogradnike v Vipavski dolini in zato ima velike zasluge pri praktičnem vpeljevanju novih tehnologij v kletarjenje. Hkrati pa je zaradi velikih količin vina zmogla prva širiti prodajo v oddaljene kraje, kar je pomenilo uveljavljanje vipavskega kmetijstva v avstro-ogrski državi.

V vzporedni manjši sobi je predstavljeno trsničarstvo, ki se kot samostojna strokovna panoga razvija od druge polovice 19. stoletja in še danes velja za edini biotehnološki postopek, ki učinkovito zavira širjenje trtne uši. Prva vrhpoljska trsničarja sta se v začetku 20. stoletja posebej usposobila za cepljenje trt na kmetijski šoli na Grmu pri Novem Mestu. S tem se je začel razvoj trsničarstva v Vipavski dolini, ki je zaslužno za uspešen izbor trtnih sort in splošen razvoj vinogradništva. V vogalni sobi je predstavljen izbor sort, ki so vinogradništvu na Vipavskem dale poseben pečat. Te so Klarnica, Pinela, Planinka, Pikolit, Pergolin in, seveda, Zelen.

Prva prehodna soba predstavlja klet, ki

je srce tehnoloških postopkov predelave grozdja. Velika kad in mlin za grozdje sta pripravljena na trgatev, veliki in mali sod za vino sta podolgovate oblike, ki je značilna za Primorske sodarje.

Vsak kletar je vino bolj ali manj analiziral, če v to štejemo tudi merjenje alkoholne stopnje vina. V našem laboratoriju predstavljamo ebullioskop, s katerim so merili alkohol že v 19. stoletju, družbo mu delajo priprave iz druge polovice 20. stoletja, s katerimi so analizirali vino na Kmetijskem in gozdarskem zavodu v Novi Gorici.

Zadnja soba je namenjena kulturi pitja vina. Razstavljeni vinski kozarci in steklenice prikazujejo razvoj oblik in način uporabe namizne posode od antike do sodobnega časa. Tu so razstavljene čaše in kozarci iz rimskih časov, renesančni kozarec iz Predjamskega gradu ter kozarci in steklenice iz 20. stoletja. Nasproti jim stojijo steklenice različnih oblik, ki so bile namenjene različnim tipom vin. Steklenice z nalepkami predstavljajo bogat izbor blagovnih znamk, predvsem primorskih vin. Verjamemo, da s tem razvijamo odnos do vina in kulinarike nasploh.

Poseben del zbirke sta filma Trsničarstvo in Vinogradniki. Obiskovalci si oba filma lahko ogledajo v ločeni sobi, ki je opremljena s televizijskim zaslonom.

Povzeto po predstavitvi na spletni strani Goriškega muzeja.

Zbirka domuje v šestih kletnih prostorih obnovljenega gospodarskega poslopja Lanthierijevega dvorca.

VIPAVSKI GLAS

Ustanovitelj in založnik: KS Vipava

Uredniški odbor:

Nataša Nardin – odgovorna urednica, Luka Lango – urednik rubrike Izza občinskih zidov, David Bratož – urednik rubrik o turizmu, Peter Skapin – član.

Grafično oblikovanje naslovnice:

Benjamin Boben

Fotografija na naslovnici:

SPN

Grafična priprava: Prograf, Vipava

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica

Naklada: 2100 izvodov

Vipavski glas brezplačno prejme vsa gospodinjstva v Občini Vipava.

Kontakt: vipavski.glas@gmail.com

FAMA VABI

od 31. 08. do 16. 09. 2023

OZ. DO RAZPRODAJE ZALOG PO MARKETIH

MINERALNA VODA
CLASSIC 1,5L
RADENSKA

0,77 €

VINO 11 VRTOVČAN
Vipava 1894

3,15 €

SIR EDAMEC
BAUER
POSTREŽNO

5,89 €/kg

1,49 €

ŠTRUCA BELA REZANA 700 g
PEKARNA BRUMAT

MORTADELA LINEA ROSSA
LEONCINI

REDNA CENA 9,99 €/kg

- 25 %

7,49 €/kg

Vse za vašo popolno trgatév!

Vipavska trgatev 2023

8.–10. september 2023

P E T E K / 8. 9. 2023

Dalmatinski večer:
Tomislav Bralić in klapa Intrade
atrij dvorca Lanthieri / 20.00

organizator: TD Lanthieri
dogodek je plačljiv

S O B O T A / 9. 9. 2023

28. rekreativni kolesarski vzpon
Vipava-Nanos
start dirke: Trg Pavla Rušta / 10.00

organizator: KK Izvir Vipava

Skupina Twoja mama / 19.00
Hamo & Tribute 2 love / 22.00
atrij dvorca Lanthieri

vstop prost

N E D E L J A / 10. 9. 2023

14.00

kmečka tržnica
nastop EL1 Plesne scene

14.30

nastop Folklorne skupine Vipava

15.00

Vinski sejem
voden ogled Vinarskega muzeja
otroška predstava Super Nona

16.00

delavnice za otroke

16.30

voden ogled Vinarskega muzeja

17.00

Ansambel Gregorja Kobala
blagoslov mošta in razglasitev
županovega vina
Občine Vipava 2023

vstop prost

Zavod za turizem TRG Vipava si pridržuje
pravico do spremembe in odpovedi programa.

Vipavska
trgatev 2023

